N°. 302. 1852.

NEDERLANDSCHE STAATS-COURANT.

JE MAINTIENDRAI

De prijs dezer Courant met het Bijblad is f 30 in het jaar; die van de Courant alleen f 20 en die van het Bijblad alleen f 15.

De prijs der advertentien is 25 cents voor den regel bij iedere plaatsing buiten de zegelgelden en briefporten.

DINGSDAG 21 DECEMBER.

Bij deze Courant behoort een Bijvoegsel.

NEDERLANDEN.

Bij besluit van 18 December jl., n°. 72, heeft Zijne Majesteit goedgevonden, aan *R. Steur*, op zijn verzoek, eervol ontslag te verleenen als burgemeester der gemeente Renesse, met den 1sten Januarij 1853.

Bij besluit van 18 December jl., n°. 83, heeft Zijne Majesteit goedgevonden, den heer *J. Buijs 't Hooft*, die als directeur voor het vrije entrepôt te Dordrecht met den 31sten December 1852 moet aftreden, op nieuw voor die betrekking te benoemen.

MINISTERIE VAN BINNENLANDSCHE ZAKEN.

Bij beschikking van den 18den December 1852, heeft de Minister van Binnenlandsche Zaken bij de dienst van den Rijkstelegraaf voorloopig benoemd tot telegrafisten der tweede klasse:
Willem Brinck;
Hendrik Smit;
Teunis de Jager;
Willem Sloet tot Westerholt;
Wilhelm Eduard Ringer, en
Hermanus Bernardus Goudriaan.
Deze benoemingen gaan in met den 1sten Januarij 1853.

Bij beschikking van den 18den dezer, heeft de Minister van Binnenlandsche Zaken, met ingang van 1 December 1852, voorloopig als telegrafisten in dienst gesteld:
Isaak van der Pijl;
Nicolaas Taylor;
Petrus Jacobus Marinus de Gelder, en
Hendrik Antonij van Langelaar, — tot dusverre werkzaam als telegrafisten bij den Hollandschen spoorweg.

MINISTERIE VAN FINANTIEN.

De Minister van Finantien
Brengt bij deze ter kennis van de Belanghebbenden, dat krachtens de Wet van 4 November 1852 (*Staatsblad* n°. 190), op Zaturdag den 1sten Januarij 1853 en vervolgens zullen worden afgelost alle niet vroeger uitgelote Aandeelen in:
1°. de Geldleening voor den aanleg van den Straatweg van *Zeist* naar *Woudenberg;*
2°. die voor de Bestrating van den Weg van *Amsterdam* langs de *Weesperzijde* naar *Naarden;*
en dat mitsdien de renten dier leeningen niet verder dan tot gemelden dag kunnen worden goedgedaan.
De Aflossing zal geschieden ten Kantore van den Staatsraad jhr. mr. *J. van Iddekinge*, Agent van het Ministerie van Finantien, in de Spinhuissteeg te *Amsterdam*, tegen intrekking der Aandeelen, *in dorso* voor voldaan geteekend en voorzien van alle daarbij behoorende onverschenen interest-coupons, onder bijbetaling, voor zooveel de Aandeelen der laatstgemelde Leening betreft, van negen maanden Rente, ter somma van f 33.75 per Aandeel, waarvoor mede aan de keerzijde der Obligatien voor voldaan is te teekenen.
's Gravenhage, den 20sten November 1852.

De Minister voornoemd,
VAN BOSSE.

BINNENLANDSCHE BERIGTEN.

'S GRAVENHAGE, *den 20sten December* 1852.

In de zitting van de Eerste Kamer der Staten-Generaal van heden zijn aangenomen:
zonder beraadslaging met algemeene (37) stemmen: de wets-ontwerpen tot bekrachtiging van provinciale belastingen in Noordbrabant, Zuidholland, Noordholland, Zeeland, Friesland, Overijssel, Groningen (ter voorziening in de uitgaven ten behoeve van ambtenaren in dienst der provincie, van publieke werken en inrigtingen van provinciaal belang enz.), Drenthe en Zeeland (ter voorziening in de buitengewone uitgaven voor de verbetering der middelen van gemeenschap in die provincie);
zonder beraadslaging met 29 tegen 8 stemmen het wets-ontwerp tot bekrachtiging eener provinciale belasting in Groningen (ter voorziening in de kosten van het onderhoud der haven en de stadsgracht buiten de Steentilpoort te Groningen; *tegen* hebben gestemd de heeren: van Rijckevorsel, Borski, Insinger, Bosch van Drakestein, van Andringa de Kempenaer, de Jonge van Ellemeet, van Eysinga en d'Ablaing van Giessenburg;
na langdurige beraadslaging met 27 tegen 10 stemmen het wets-ontwerp tot bekrachtiging eener provinciale belasting in Zeeland (steigergelden). *Tegen* hebben gestemd de heeren: van Eijsinga, d'Ablaing van Giessenburg, van Heeckeren van Wassenaer, van Rijckevorsel, Borski, Insinger, Bosch van Drakestein, van Andringa de Kempenaer, van Swinderen en de Jonge van Ellemeet.

In de plaats van den heer van Aylva van Pallandt, die zijn ontslag heeft gevraagd en bekomen van lid der gemengde commissie voor de stenographie, is als zoodanig benoemd de heer 't Hooft.

Uit de thans ontvangen Javasche couranten tot 27 October jl. ontleenen wij nog het volgende.

Bij besluit van den 6den October jl., had de Gouverneur-Generaal.
Willende doen ophouden de dagelijksche bemoeijing van den Gouverneur-Generaal met zoodanige zaken, als vatbaar zijn om, in den regel, buiten die bemoeijenis te worden afgedaan; goedgevonden:
Ten vervolge op de staatsbladen van 1851, n°. 35, — 1851, n°. 48, — 1852, n°. 4*a*, 25 en 62, te bepalen: dat voortaan de vervulling van alle betrekkingen, zonder onderscheid, aan welke eene bezoldiging van f 120 en minder 's maands verbonden is, zal zijn overgelaten aan de chefs der departementen en aan de hoofden van het gewestelijk bestuur, voor zooveel die benoeming niet uitdrukkelijk voorbehouden is aan den Gouverneur-Generaal of aan andere autoriteiten, hetzij bij het reglement op de regterlijke organisatie en het beleid der justitie, hetzij bij eenig ander dergelijk organiek voorschrift.

Bij publicatie van 16 October jl. had de Gouverneur-Generaal te weten gedaan, dat hij, in overweging hebbende genomen een verzoek van eenige gezagvoerders van Nederlandsche koopvaardijschepen, om het getal loodsen in Straat Balie te vermeerderen, heeft goedgevonden, met wijziging van de artikelen 2, 9, 6 en 15 van het reglement op het loodswezen in Straat Balie, afgekondigd bij publicatie van 23 October 1849 (*Staatsblad* n°. 57), te bepalen:
1°. Het loodswezen in Straat Balie zal bestaan uit twee loodsen, op eene vaste bezoldiging van f 95 (vijf en negentig gulden) 's maands elk, en twee tweede loodsen, op eene vaste bezoldiging van f 45 (vijf en veertig gulden) 's maands; en na drie jaren als zoodanig te hebben gediend, van f 55 (vijf en vijftig gulden) 's maands; terwijl hun bovendien zal worden uitgekeerd een gedeelte van het batig saldo der geïnde loodsgelden, ingevolge het bepaalde bij art. 15 van het reglement, zoo als hetzelve hieronder wordt gewijzigd.
2°. Ten dienste van hetzelve zullen van gouvernementswege worden onderhouden vier loodsbooten, ieder bemand met eenen roerganger, op eene bezoldiging van f 10 (tien gulden) 's maands, en vier matrozen, op eene bezoldiging van f 8 (acht gulden) 's maands ieder; zullende hun bovendien maandelijks worden verstrekt veertig ponden rijst in natura voor elken man.
3°. Steeds zullen zich twee loodsen, van zons-opgang tot zons-ondergang, dagelijks, om de noord buiten de Straat, moeten bevinden, en aldaar met hunne praauwen moeten ankeren of kruisen, om, bij aankomst van een vaartuig, hetwelk hunne hulp behoeft, zich ten spoedigste naar boord te kunnen begeven.
4°. De bij art. 15 bedoelde aandeelen in het batig saldo zullen bedragen: 50 ten honderd voor den lande en 50 ten honderd voor de loodsen, waarvan 2/3 gedeelten voor de beide loodsen en 1/3 gedeelte voor de beide tweede loodsen.

Nog had de Gouverneur-Generaal de volgende beschikkingen genomen:

(*Javasche Courant van den 29sten September.*)

bij het civiel departement:
verleend, een tweejarig verlof naar Nederland, aan C. Bley, laatst administrateur der tinmijnen te Pankal Pinang, benoemd administrateur der tinmijnen in het district Marawang (eiland Banka);
benoemd, bij de landelijke inkomsten en cultures: tot controleur der 1ste klasse, R. A. Sijthoff, thans controleur der 2de klasse;
tot controleur der 2de klasse, G. P. Servatius, thans controleur der 3de klasse;
bij de directie der producten en civile magazijnen: tot 1sten commies, D. Boes Lutjens, thans 2de commies bij die directie;
tot 2den commies, F. B. van Leeuwen, thans 3de commies bij die directie;
tot 3den commies, C. M. de Rochemont, thans klerk bij die directie;
bij het militair departement:
ontslagen, uit Zijner Majesteits militaire dienst, de 2de luitenant der infanterie K. H. R. Opten;
bij het marine-departement:
ontslagen, op zijn verzoek, eervol, uit 's lands dienst, onder toekenning van pensioen, de boekhouder bij de marine-pakhuizen te Soerabaija J. Sturk;

(*Javasche Courant van den 2den October.*)

bij het civiel departement:
ontslagen, eervol, wegens vertrek, de 2de amanuensis van de directie van het civile weduwen- en weezenfonds L. W. C. Bosch;
benoemd: tot adsistent-resident van Madura, A. W. A. Vincent; thans adsistent-resident van Ponorogo (residentie Madioen);
tot 2den amanuensis van de directie van het civile weduwen- en weezenfonds, W. W. van Berckel Bik, 1ste commies bij de afdeeling ordonnancering der generale directie van finantien;

voorloopig belast C. Overdijk, 1ste commies ter algemeene secretarie, met de waarneming der functien van secretaris der residentie Bezoekie;

bij de compagnie cavalerie der Bataviasche schutterij: ontslagen, op zijn verzoek, eervol, wegens vertrek, de 2de luitenant L. W. C. Bosch, en

benoemd, tot 2den luitenant, de opperwachtmeester W. W. van Berckel Bik;

(*Javasche Courant van den 6den October.*)

bij het civiel departement:

ontslagen: uit 's lands dienst, de surnumeraire ambtenaar ter Westkust van Sumatra P. F. D. Descelles;

uit 's lands dienst, de bij besluit van 21 December 1850, nº. 6, benoemde postcommies te Padang H. E. van Toorenburgh;

benoemd: bij de algemeene rekenkamer, tot 2den commies, L. P. Sluijter, 3de commies bij die kamer;

tot 3den commies, J. R. Abegg, klerk bij die kamer;

bij de indigo-cultuur, tot adsistent der 2de klasse F. A. C. van der Smitte, adsistent der 3de klasse;

tot adsistent der 3de klasse, C. J. Textor, opziener der 1ste klasse; en tot opziener der 1ste klasse, C. H. Baumeijer, ambtenaar op wachtgeld;

tot postcommies bij het medewerkend postkantoor te Batavia, H. A. Klerks, klerk bij het postkantoor te Weltevreden;

(*Javasche Courant van den 13den October.*)

bij het civiel departement:

ingetrokken, op zijn verzoek, de benoeming van F. H. Tiedeman tot translateur voor de Engelsche taal te Batavia;

bij het militair departement:

ontslagen, op zijn verzoek, eervol, de adspirant-intendant bij de militaire administratie S. H. Eerdmans, uit de betrekking van adjoint bij den generalen staf;

benoemd tot instructeur van den barissan van Madura, de gepensioneerde kapitein der infanterie J. Brugge;

(*Javasche Courant van den 16den October.*)

bij het civiel departement:

benoemd: tot adsistent-resident van Tjilatjap (residentie Banjoemaas), W. P. van der Spek, posthouder te Tanara (residentie Bantam);

tot substituut-officier van justitie bij den raad van justitie te Samarang, mr. W. A. van Jeveren, griffier bij den omgaanden regter in de tweede afdeeling op Java en Madura;

tot griffier bij den omgaanden regter in de tweede afdeeling op Java en Madura, mr. L. A. Stammler, griffier bij den raad van justitie te Macassar;

magtiging verleend, tot uitreiking, aan den civilen geneesheer J. Jonker, van eene acte van toelating als particulier practiserend geneesheer te Macassar;

bij het militair departement:

verleend een tweejarig verlof naar Nederland aan den officier van gezondheid der 2de klasse E. H. H. Muhlert;

goedgekeurd, dat door het militair departement zijn overgeplaatst: bij de infanterie: bij het 1ste bataillon, de kapitein E. C. O. van Bose, van het garnizoensbataillon in de Molukkos;

bij het 6de bataillon: de kapitein M. Salverda, van het 7de bataillon; de 1ste luitenant G. L. Boonzaijer, van het garnizoensbataillon ter Westkust van Sumatra;

de 2de luitenants M. Wendelaar Bonga, van het garnizoensbataillon ter westkust van Sumatra, en A. J. Zuidema, van het 10de bataillon;

bij het 7de bataillon, de kapitein J. Scherz, van het 13de bataillon;

bij het 10de bataillon, de kapiteins J. A. Muller en F. M. Bieler, van het garnizoensbataillon ter westkust van Sumatra;

de 1ste luitenants E. J. S. Wijchgel, van het 6de bataillon, en F. J. T. Franck, van het garnizoensbataillon ter westkust van Sumatra;

de 2de luitenant J. de Bode, van het garnizoensbataillon ter westkust van Sumatra;

bij het 11de bataillon, de 1ste luitenants L. C. C. van Olten, van het 2de bataillon en P. J. E. Hartsteen, van het garnizoensbataillon ter westkust van Sumatra;

bij het 12de bataillon, de kapitein H. Raat, van het 1ste bataillon;

bij het 14de bataillon, de kapitein J. R. Penning Nieuwland, van het 12de bataillon;

bij het garnizoensbataillon in de 3de militaire afdeeling, de 1ste luitenant C. J. A. de Quay, van het 5de bataillon;

bij het garnizoensbataillon ter westkust van Sumatra, de kapiteins H. A. Steenmeijer, W. F. G. L. Sickinghe en F. P. A. de Rochemont, van het 10de bataillon;

de 1ste luitenants F. G. Beckman, van het 10de bataillon, S. Schrieder en M. Baaij, van het 6de bataillon;

de 2de luitenants W. E. F. van Heemskerk, J. J. G. Wiessemann en C. J. Meijer, van het 6de bataillon, A. L. Reijnst, van het 10de bataillon, en F. J. Henner, van het 6de bataillon;

bij het garnizoensbataillon in de Molukkos, de kapitein W. A. C. Ardesch, van het 1ste bataillon, en de 2de luitenant J. C. Horner, van het 7de bataillon;

bij de militaire administratie, als adspirant-intendant, de adspirant-betaalmeesters J. Revius en J. J. van Meurs;

zijn geplaatst, bij het 11de bataillon infanterie, de 2de luitenant F. J. M. Westerbaen Schmidt, onlangs uit Nederland aangekomen;

bij het groot militair hospitaal te Soerabaija, de apotheker der 3de klasse J. W. Roelandt;

(*Javasche Courant van den 20sten October.*)

bij het civiel departement:

ontslagen, op zijn verzoek, eervol, uit 's lands dienst, onder toekenning van pensioen, de adsistent-resident van Grissee (residentie Soerabaija) P. C. van Roijen;

ontheven, eervol, de officier van gezondheid der tweede klasse B. Feist, van de verdere waarneming der civile geneeskundige dienst in de residentie Cheribon;

magtiging verleend, om aan J. K. van den Broek, genees-, heel- en verloskundige, uit te reiken eene acte van toelating als particulier practiserend geneesheer in de residentie Cheribon;

gesteld ter beschikking van den adsistent-resident van Benkoelen A. J. Kluijver, opziener, belast met het toezigt over de Braziliaansche koffijbereiding in de residentie Preanger Regentschappen;

benoemd, tot pakhuismeester bij het zoutverkoop-pakhuis te Madioen, tevens belast met het toezigt over het doorvoer-pakhuis aldaar, H. Adena, klerk op het residentiekantoor te Madioen;

bij het militair departement:

verleend een tweejarig verlof naar Nederland aan den onder-intendant der eerste klasse bij de militaire administratie J. E. van der Smissen;

(*Javasche Courant van den 23sten October.*)

bij het civiel departement:

ontslagen, op zijn verzoek, eervol, onder toekenning van wachtgeld, de controleur der 3de klasse bij het binnenlandsch bestuur te Palembang L. de Chauvigny de Blot;

benoemd, tot lid van de commissie, bedoeld bij art. 49 van *Staatsblad* 1851, nº. 71, de ambtenaar J. A. Clignett, president van het collegie van boedelmeesteren te Batavia;

tot controleur der inkomende en uitgaande regten te Probolingo (Bezoekie), J. M. Admiraal, benoemd haven- en pakhuismeester, tevens ontvanger der inkomende en uitgaande regten te Muntok (Banka);

tot posthouder te Karimon-Djawa (residentie Japara), J. van Riel, laatstelijk particulier practiserend geneesheer in de residentie Japara;

tot boekhouder bij de marine-pakhuizen te Soerabaija, G. H. Kuneman, thans boekhouder bij 's lands timmerwerf aldaar;

tot administrateur der tinmijnen te Marawang (Banka), H. L. van Bloemen Waanders, thans administrateur van de tinmijnen te Tobealy;

bij de landelijke inkomsten en cultures, tot controleurs der 1ste klasse, de controleurs der 2de klasse H. A. Steijn Parvé en H. J. Dagneaux;

bij het militair departement:

ontslagen, eervol, uit Zr. Ms. militaire dienst, onder toekenning van pensioen, de onderintendant der 1ste klasse bij de militaire administratie W. Kreling;

op zijn verzoek, eervol, uit Zr. Ms. militaire dienst, onder toekenning van pensioen, de officier van gezondheid der 2de klasse C. Krebs;

geplaatst, bij de civile en militaire geneeskundige dienst te Pengaron (Zuid- en Ooster-afdeeling van Borneo), de officier van gezondheid der 3de klasse C. G. C. F. Greiner, onlangs uit Nederland aangekomen;

(*Javasche courant van den 27sten October.*)

bij het civiel departement:

ontslagen, op zijn verzoek, eervol, uit 's lands dienst, onder toekenning van pensioen, de gewezen pakhuismeester te Macassar J. G. Voll;

benoemd: tot adsistent-resident voor de comptabiliteit, tevens superintendent van het vendudepartement, te Soerabaija, J. J. Modderman, chef van de sectie ordonnancering bij den directeur-generaal van financien;

tot commies bij de wees- en boedelkamer te Soerabaija, E. A. W. Pinchette, ten regte genaamd Leliveld Roesler, thans eerste klerk aldaar;

tot binnen-regent en binnen-regentes van het Roomsch-katholieke weeshuis te Samarang, J. F. Vermandel, laatstelijk waarnemend secretaris, boekhouder en kassier bij het vendu-departement te Samarang, en deszelfs huisvrouw M. P. F. Steenwinkel;

bij het militair departement:

ontslagen: op zijn verzoek, eervol, uit Zr. Ms. militaire dienst, onder toekenning van pensioen, de kolonel der infanterie G. H. J. F. C. von Lutzow, kommandant der 3de militaire afdeeling op Java;

op zijn verzoek, eervol, uit Zr. Mr. militaire dienst, de apotheker der 3de klasse W. H. Cruger;

op zijn verzoek, eervol, uit Zr. Ms. militaire dienst, de 2de luitenant der infanterie K. J. Buser;

ontheven, eervol, de luitenant-kolonel der infanterie J. B. J. Sutherland van de tijdelijke waarneming der betrekking van inspecteur der schutterijen, djajang-secars en pradjoerits; met bepaling, dat hij belast zal zijn met het kommandement van de derde militaire afdeeling op Java.

De genoemde couranten behelzen, behalve de in ons nº. 297 medegedeelde berigten, nog de volgende:

BATAVIA, 1 *October*.

» Het is onzen lezers bekend, dat de bepalingen op het verlof naar Nederland, van ambtenaren en officieren in Nederlandsch Indie, zich in 3 klassen onderscheiden, namelijk:

1ste klasse: verloven tot herstel van gezondheid, gestaafd door een geneeskundig certificaat, dat een vertrek naar Europa dringend noodzakelijk verklaart;

2de klasse: verloven voor hen, die minstens 15 jaren onafgebroken in deze gewesten gediend hebben;

3de klasse: verloven voor hen, die minstens 12 jaren in Indie hebben doorgebragt, en aantoonen dat een verlof, om dringende familiebelangen, wenschelijk voor hen is.

Ziekte van vrouw of kinderen telt alleen in de 2de en 3de klasse.

Hieromtrent is de volgende, in meer dan één opzigt belangrijke opgave ontvangen, betreffende de officieren der landmagt:

Jaar.	Organiek getal der officieren.	Getal toegestane verloven. 1ste klasse.	2de klasse.	3de klasse.	Totaal.	Percentsgewijze aanduiding der verlofgangers, in verband met het organiek getal officieren.
1834	665	8	3	2	13	1.95 pct. = circa 2 pct.
1835	724	12	1	3	16	2.02 » » ruim 2 »
1836	758	19	4	3	26	3.43 » » circa 3½ »
1837	768	7	3	3	13	1.69 » » ruim 1½ »
1838	772	11	8	»	19	2.46 » » circa 2½ »
1839	851	19	6	»	25	2.93 » » » 3 »
1840	880	10	3	»	13	1.47 » » » 1½ »
1841	893	12	4	2	18	2.01 » » ruim 2 »
1842	893	20	7	1	28	3.13 » » » 3 »
1843	893	10	8	1	19	2.12 » » » 2 »
1844	906	18	12	»	30	3.31 » » circa 3½ »
1845	905	6	5	»	11	1.21 » » ruim 1 »
1846	908	8	6	1	15	1.65 » » » 1½ »
1847	909	9	5	4	18	1.98 » » circa 2 »
1848	911	14	2	2	18	1.97 » » » 2 »
1849	911	21	6	5	32	3.51 » » ruim 3½ »
1850	935	10	4	4	18	1.92 » » circa 2 »
1851	938	16	12	5	33	3.51 » » ruim 3½ »

BATAVIA, 5 *October*.

„Na de laatst vermelde, zijn achtervolgens nog eenige berigten ontvangen nopens reizen van Zr. Ms. oorlogsvaartuigen in den Nederlandsch-Indischen Archipel, waarvan de voornaamste hier volgen.

Zr. Ms. fregat *Prins Hendrik der Nederlanden*, onder bevel van den kapitein ter zee C. F. Stavenisse de Brauw, zou den 23sten September het station ter Westkust van Sumatra verlaten en naar Batavia afkomen, in afwachting eener nadere bestemming.

Na de reeds vroeger gemelde reis van Zr. Ms. korvet *van Speijk*, kapitein ter zee P. Sauvage, in de wateren van Celebes en den Molukschen Archipel, heeft dat schip zich eenigen tijd te Soerabaija opgehouden, aldaar kleine voorzieningen bewerkstelligd, en is den 21sten September op de reede der hoofdplaats aangekomen, gereed voor volgende diensten.

Den 7den Augustus vertrok Zr. Ms. adviesbrik *Pylades*, luitenant ter zee 1ste klasse F. V. C. Engelbert van Bevervoorde, met twee kruisbooten naar de Oostkust van Sumatra, ten einde door active bekruising van eenige riviermondingen en van de omliggende vaarwaters, mede te werken tot handhaving der jongste verbodsbepalingen tegen den invoer van vuurwapenen en buskruid aldaar. De schoenerbrik *Saparoea*, gekommandeerd door den luitenant ter zee 1ste klasse W. A. de Gelder, heeft, na eenen togt in de wateren van Riouw en het opnemen en in orde brengen der bebakening in de straat van dien naam, zich tijdelijk uit dat station bij de *Pylades* gevoegd, om deel te nemen aan de genoemde bekruising, met welke beide oorlogsvaartuigen thans nog onafgebroken bezig zijn.

De opneming van den hoek van Indramaijoe en der beide reeden van die plaats is door Zr. Ms. schoenerbrik *Padang*, onder bevel van den luitenant ter zee 1ste klasse H. A. Meijer, volbragt en in kaart gesteld, waarbij tevens onderzocht is de gelegenheid om van de oostelijke reede eene goede haven te maken voor de westmoesson: een onderwerp van veel belang, bij den toenemenden afvoer van producten langs de rivier Tjimanok. De *Padang* zal vervolgens de karrang Sedoelangs, nabij Pamanoekan, in kaart brengen, en de plaats-bepaling der Boompjes-eilanden schakelen aan die van de vaste punten op Java.

Nadat eene reis van Amboina naar Ternate, Menado, Gorontalo en de bogt van Tomini zal zijn volbragt, komt Zr. Ms. schoenerbrik *Egmond*, luitenant ter zee 1ste klasse C. P. de Brauw, van Amboina naar Batavia op, ter nadere beschikking. Derzelver vervanger in het station der Moluksche eilanden, de schoenerbrik *Sylph*, over welke de luitenant ter zee 1ste klasse J. van der Straaten het bevel voert, is, na eenen togt van 48 dagen, van Banjoewangie, in het begin van Augustus te Amboina aangekomen, na op de reis zeer harde tegenwinden te hebben ondervonden, die schade in het tuig hebben veroorzaakt. De langdurigheid van die reis is echter te weeg gebragt door de vele aan het état-major opgedragen hydrographische opnemingen en onderzoekingen van die eilanden en droogten, waaronder banken, welker bestaan twijfelachtig of waarvan de bepaling en omschrijving zeer onzeker was. De *Banda*, kommandant-luitenant ter zee 1ste klasse F. Hansen, een oorlogsvaartuig van gelijk charter, heeft eene reis van Banjoewangie, alwaar het na de *Sylph* gestationneerd werd, gemaakt naar Ampanan op Lombok, kwam laatstelijk naar Soerabaija op om te victualieren, en is vervolgens naar zijnen post teruggekeerd.

Aan Zr. Ms. schoenerbrik *Banka*, luit.-ter-zee 1ste klasse H. Glabbeek van der Does, met de dienst in den archipel van Timor belast, was opgedragen om voorloopig voor of nabij Larentoeka, op Flores, post te vatten, ter bescherming der bezetting, tot dat zij eene redoute, aldaar in aanbouw, zal kunnen betrekken. Inmiddels was tusschen den 4den en 14den Julij eene reis gemaakt naar de eilanden Rotti en Savoe; men bepaalde er eenige punten geographisch, ontving de meeste radja's aan boord en overtuigde zich dat alles er zeer rustig was en er zich sedert lang geene rooveraavaartuigen hadden opgehouden. Te Koepang teruggekeerd, verzeilde de Banka den 21sten, op aanzoek van het burgerlijke bestuur, naar Atapoepoe, omtrent welken togt wijders verwezen wordt naar het berigt in ons nummer van 2 October.

De *Banka* is daarna naar Koepang teruggekeerd, doch de kruisboot bleef post houden te Atapoepoe.

Inmiddels is Zr. Ms. schoenerbrik *Ambon*, gekommandeerd door den luitenant ter zee 1ste klasse J. A. K. van Hasselt, van Soerabaija over Lawaijang en Larentoeka (en levensmiddelen voor de bezetting aldaar medenemende), naar Timor-Koepang vertrokken om de algemeene dienst in het station waar te nemen, gedurende den tijd dat de *Banka* zich meer bepaald te Larentoeka zal ophouden.

Van Macassar heeft onlangs Zr. Ms. schoenerbrik *Dolfijn*, luitenant ter zee 1ste klasse A. A. M. de Geep, eenen kruistogt aangevangen naar Bonthain, Boelecomba, Salaijer en verder door de vaarwaters bezuiden Celebes. Omtrent gepleegden zeeroof of de verschijning van verdachte vaartuigen in deze streken zijn in den laatsten tijd geene berigten ingekomen. Deze reis wordt tot Solor uitgestrekt, tot het overbrengen van eenen officier van gezondheid, eenige soldaten en militaire goederen.

Na de opneming van het eiland Billiton te hebben voortgezet, is Zr. Ms. schoener *Aruba*, kommandant luitenant ter zee 1ste klasse, ridder W. J. C. Huijssen van Kattendijke, te Batavia aangekomen, ter voorziening van levensmiddelen als anderzins. De berigten aangaande de gesteldheid van zaken op Billiton medegebragt, luiden allezins gunstig.

Wij gaan nu over tot het opnemen van eenige bewegingen der oorlogsstoomschepen:

Door de *Ardjoeno*, kapitein-luitenant A. J. Voet, na in de helft van Julij de zeemagt in de wateren van Celebes tijdelijk te zijn gaan versterken, is een korte maar niettemin belangrijke togt gemaakt van Macassar naar eenige plaatsen ter Westkust van dat eiland, als Pareh-Pareh, Balinipan, Madjeneh en Penamboeang; welke laatste baai, zoo ver men weet, nog door geen onzer oorlogsbodems was bezocht, en te meer in kaart is gebragt, omdat zij bevonden werd eene goede ankerplaats op te leveren.

De secretaris van inlandsche zaken van het gewest, was aan boord, ter regeling van eenige zaken op de genoemde plaatsen; zijnde dit het hoofddoel der reis. Doch nevens de goede uitwerking die men van het herhaald kruisen van oorlogs-, stoom- en zeilschepen in deze wateren meende te bespeuren, zal ook ditmaal het bezoek van eenen stoomer, zoo groot en weerbaar als de *Ardjoeno*, eenen nuttigen indruk hebben te weeg gebragt. Men ontwaarde dat het groot aantal Boeginesche handelspraauwen, die men op de kust aantrof, thans zonder uitzondering alle de Nederlandsche vlag vertoonen. Op deszelfs aanstaande reis herwaarts zal dit schip tevens eenen kruistogt langs de kusten van Flores en Sumbawa maken en naar Banjermassin oversteken, aldaar, zoo noodig, den steenkolen-voorraad aanvullende.

Zr. Ms. stoomschip *Merapi*, gekommandeerd door den kapitein-luitenant ter zee H. J. van Maldeghem, heeft Zijne Excellentie den Gouverneur-Generaal en gevolg naar Samarang overgebragt, en is tevens, eenen togt langs de kust makende, ter reede der hoofdstad teruggekeerd.

Tijdens de reis door de Molukken, heeft Zr. Ms. stoomschip *Vesuvius*, luitenant ter zee 1ste klasse P. A. Matthijsen, op aanzoek van den resident van Ternate, een monster steenkolen van het eiland Bathian beproefd. De uitslag was ongunstig; doch men zal hierop terugkomen, wanneer het vermoeden zich bevestigt, dat een onderzoek in het kolenveld, lagen van betere hoedanigheid zal opleveren. Na in zijn station te Macassar te zijn afgelost, is genoemd stoomschip naar Soerabaija gestevend en den 16den September van daar naar de Moluksche eilanden, zijn nieuw station, vertrokken. De reis gaat over Lawaijang en Larentoeka, voor welker bezetting een voorraad levensmiddelen, 37 militairen met vrouwen en kinderen, en eene aanzienlijke hoeveelheid oorlogsbehoeften zijn medegenomen; terwijl ook Koepang zal worden bezocht, en de benoemde fungerende resident van Timor derwaarts zal worden overgebragt.

Zr. Ms. stoomschip *Batavia*, bevelhebber luitenant ter zee 1ste klasse J. J. van der Moore, maakte tusschen de pakketvaart van Singapore, eene reis van hier over Samarang naar Soerabaija, en volbragt den terugtogt naar Batavia, van de eene ankerplaats tot de andere, in 46 uren.

De *Hekla*, onder bevel van den luitenant ter zee 1ste klasse P. A. M. Hinlópen, ving in het laatst van Julij de reis aan naar Sumatra's Westkust. Gedurende het verblijf ter kust heeft men, in weerwil van het slechte weder dat doorgaans en buitengewoon hevig ondervonden is, en het gemis van loodsen, welke daartoe zeer gewenscht zouden zijn geweest, tot twee maal eene reis gemaakt naar het eiland Engano, ten einde iets naders te vernemen nopens de geruchten over het stranden van een Engelsch schip aldaar. Ofschoon naauwkeurig onderzoekende, en daartoe onder anderen in de baai aan de zuidzijde ankerende, zijn geene bevindingen gedaan welke tot bevestiging van zoodanige tijding konden leiden.

De eigenlijke taak van het stoomschip is wijders geheel volbragt, eene volledige kaart der straat tusschen de beide Poggys is vervaardigd; doch had men bij de terugkomst van dien bodem, bij de vlag het verlies te betreuren van den ijverigen, algemeen geachten bevelhebber, aan de gevolgen eener hevige ziekte.

Zr. Ms. stoomschip *Phoenix*, luitenant ter zee 1ste klasse N. A. van Es, volbrengt thans eenen kruistogt over Billiton, Riouw, de Oostkust van Sumatra naar Muntok en Palembang, ten einde de gesteldheid van zaken op te nemen en de diensten te verrigten welke de omstandigheden mogten vorderen.

De *Suriname*, gekommandeerd door den luitenant ter zee 1ste klasse H. P. Arkenbout Schokker, verving in Augustus de *Vesuvius* in het station van Celebes, na op den overtogt van Soerabaija derwaarts onderscheidene opnamen en waarnemingen, in het belang der hydrographie te hebben gedaan, zoo als dit algemeen op de hier genoemde reizen der schepen in meerdere of mindere mate plaats had.

Toen den 9den September de stuurman van de Nederlandsch-Indische schoener *Ardjoeno*, te huis behoorende te Balie-Badong, met een sloep te Macassar aankwam, om bijstand te vragen voor de achtergelaten manschap in het vaartuig, hetwelk van Macassar uitgezeild, den 7den op de droogte de Bril was gestrand, stoomde de *Suriname* onmiddellijk derwaarts. Over de bevinding kunnen wij refereren aan het berigt in ons nommer van 2 October.

De luitenant ter zee 1ste klasse J. J. Wichers heeft op de reis van Soerabaija herwaarts met het stoomschip *Samarang*, waarover hij het bevel voert, de eilanden Bawean, Karimon Java en de Boompjes bezocht, om naar gesteldheid van zaken te vernemen of onderzoek te doen. Het was er rustig en van zeeroovers had men sedert lang niets vernomen, gelijk ook nu geen spoor daarvan werd gezien; kort na de aankomst werd dit schip gebezigd tot een onderzoek op het Christmas-eiland, waarvan reeds in een vorig nummer dezer courant is gewag gemaakt.

Door Zr. Ms. stoomschip *Borneo*, onder bevel van den luitenant ter zee 1ste klasse P. van Woelderen, is eene belangrijke reis langs de Zuid- en Oostkust van Borneo gemaakt tot 4° 21′ Nbr., en welke 2½ maand heeft geduurd; — uitgaande van Banjermassin, zijn vele plaatsen van de kust bezocht en onderscheiden rivieren bevaren.

Van de straat tusschen Poelo Laut en Borneo is eene kaart vervaardigd, terwijl schetsen werden gemaakt van de Kloempang-baai, de beide takken der Koetie en de Boelongan-rivieren, voor zoover de *Borneo* die opstoomde. Op eenige punten zijn weder zeer goede steenkolen gevonden, onder anderen op het eiland Sepoelok en Nanka, in de baai van Kloempang. Het stoomschip heeft 250 ton verbruikt, welke met eigen middelen op onderscheidene plaatsen zijn gegraven en ingescheept, geholpen door de bemanning eener kruispraauw en eenige van Banjermassin medegenomen pandelingen.

Tot het nemen van vergelijkende proeven met deze brandstof, is de reis mede ten nutte gemaakt.

Die van Pengaron, laatstelijk gedolven uit eene nieuwe laag, 20 el beneden de vroeger geëxploiteerde mijnen, en welke, volgens deskundigen, alle tot dusver in die streken gevonden soorten in hoedanigheid overtrof, is ook in de stoomketels bevonden de Engelsche te evenaren.

De steenkolen, even onder den beganen grond opgegraven aan de oevers der Dendang, een tak van de Koetie en aan die van de Berouw, waren, gelijk te verwachten was, nog min voldoende voor het gebruik; maar in de opbrengst dezer bovenste versche lagen werd tot de aanwending in de stoomketels reeds veel te gemoet gekomen door de vermenging met Engelsche kolen voor 1/6 der hoeveelheid.

Het stoomschip is, na 2 weken toevens te dezer reede, den 28sten September naar Palembang vertrokken.

Als een gunstig verschijnsel is nog in het algemeen op te merken, dat op geen dezer reizen van Zr. Ms. oorlogsvaartuigen, gedurende welke zoo vele punten van den Nederlandsch-Indischen Archipel zijn bezocht en bekruist, zeeroovers zijn gevonden, of iets omtrent hunne aanwezigheid vernomen."

BATAVIA, 15 *October*.

„Reeds in 1844 werd van wege 's Rijks museum van *Natuurlijke Historie*, te Leyden, de bemiddeling der Regering ingeroepen te verkrijging van het geheele geraamte of karakteristieke deelen daarvan, van eenen Sumatraanschen olifant, en zulks om reden men vermoedde dat, even als Afrika zijne eigene soort van dit dier bezit, zoo ook op Sumatra eene derde soort wordt aangetroffen die, hoe gering

dan ook, van die des vastelands van Indie onderscheiden is. Ongeveer een jaar daarna mogt men drie olifantsgeraamten (één uit het Palembangsche en twee uit de Lampongs) naar Nederland zenden, welke, hoezeer eene werkelijke aanwinst voor het museum geacht, evenwel niet volledig genoeg werden bevonden om eene vermoede derde soort te kunnen bestemmen. Dien ten gevolge werden in 1846 de te Palembang en te Benkoelen geplaatste officieren van gezondheid tot het verlangde onderzoek uitgenoodigd. Verschillende pogingen zoo te Benkoelen als in de Lampongs, werden intusschen aangewend, om aan het gewenschte doel te beantwoorden; doch eerst voor omstreeks twee maanden is het den resident van Palembang, den luitenant-kolonel C. A. de Brauw, na veel moeite gelukt, de geraamten van een volwassen vrouwelijk en een onvolwassen mannelijk voorwerp uit de binnenlanden te verkrijgen. Te vergeefs besteedde men alle zorg om deze dieren levend ter hoofdplaats te brengen; maar door den ijver van den aldaar geplaatsen officier van gezondheid 2de klasse P. A. W. A. Philippi, zijn de geraamten dezer olifanten in goed geconserveerden staat gebragt, zoodat men hoopt dat daardoor aan de veeljarige verwachting van het museum te Leyden zal kunnen worden voldaan; zij zullen zoodra mogelijk van hier naar Nederland worden verzonden."

BATAVIA, 22 *October*.

» De tijdingen, per laatste mail van Palembang ontvangen, loopen tot den 8sten October jl.

De marga Moelak Oeloe, aan de zuidelijke grens van de Lematang Oeloe, had reeds sedert 10 à 12 jaren de landrenten niet aangezuiverd, zich in 1851 onmiddellijk aan den opstand aangesloten en vele rooverijen in de onderworpen marga's gepleegd. Ter bestraffing, alsmede ter verzekering van de rust en veiligheid in de Lematang Ooeloe, werd tot eene expeditie besloten.

Daartoe rukte den 30sten Augustus jl. de luitenant-kolonel de Brauw, met eene kolonne sterk 300 bajonetten en 25 pradjoerits, die onder speciale bevelen van den majoor H. W. van Rijnbergh was gesteld, van Lahat op, en bereikte ten één ure de doesson Bandong Agong, gelegen in de marga Pagger Goenoeng. De doessons Doerian Dangkal en Pinandingan lieten hunne onderwerping aanbieden en betaalden de achterstallige landrenten. Den 31sten ten 10 ure bereikte de kolonne, over Pinantian, de doesson Kebang Agong, in de Moelak Oeloe. De rivier de Moelak werd wadende en over eene hangbrug van rotting overgetrokken. De doesson was ledig, doch de bevolking geroepen zijnde, kwam terug en betaalde hare landrenten. Tevens kwamen er zendelingen van de doessons Datar Balam en Penandaijan, met aanbod om de landrenten geheel aan te zuiveren.

Den 1sten September vervolgde de kolonne hare voorwaartsche beweging, en bereikte ten 8 ure de doesson Djabian, die mede hare landrenten aanzuiverde. Ten 10 ure kwam men te Datar Balam, hetwelk voor de ontvangst der troepen was ingerigt. Vóór dat echter de kolonne de doesson bereikte, kwamen haar reeds vele passumahsche hoofden, met groot doch ongewapend gevolg te gemoet, en onder hen de pangerang van Goenoeng Liewat, een der meest invloed hebbende soekoe-hoofden. Deze en de volgende dag werden doorgebragt met de inning der landrenten; doch de bevolking der doessons Datar Balam, Penandaijan, Moeara Tiga en Sinkoeang was en bleef onwillig om volgens den aanslag te betalen; willende zulks doen op de wijze, zoo als, naar hun beweren, de geldheffingen ten tijde der vorsten geschiedden. Zulks kon echter, uit hoofde der onbillijkheid voor de andere doessons niet worden toegestaan. Des namiddags van den 2den September kwam hét berigt, dat de geheele bevolking was weggeloopen, en hare goederen enz. naar de ladangs had gebragt, en weigerde zoowel de landrenten te betalen als den geëischten karbouw per doesson te geven. Ook kwamen de zendelingen van de doesson van de Moelak Oeloe, gelegen in het gebergte, terug, met weigering van betaling of onderwerping. Tot 6 ure in den morgen van den 3den werd hun nogmaals bedenktijd gegeven. Des namiddags van den 2den kwam nog een aanzienlijk aantal passumahsche hoofden aan. Den 3den des ochtends werd de tijding ontvangen, dat de bevolking van de Moelak Oeloe des nachts in hare doessons was teruggekeerd, dezelve had versperd en zich zou verdedigen.

Na eene korte verdediging, werden met weinig moeite achtereenvolgens door de troepen bemagtigd en verbrand: de doessons Penandaijan, Sinkoeang en Moeara Tiga. Gedurende de manoeuvre zag men van alle wegen honderde gewapende passumahers aankomen, die zich amphitheatersgewijze op de omliggende hoogten plaatsten en het gevecht aanzagen. Hunne eerste doesson Babattan was slechts twee geweerschoten van Sinkoeang verwijderd. Ten elf ure werd ook Datar Balam verbrand en wendde zich de kolonne naar het gebergte. Vijf andere doessons werden door de muitelingen zelven in brand gestoken. Des namiddags ten 5 ure betrok men het bivouak in de doesson Prigie Dalem. Mankenan was nog onbezocht gebleven, en toen, bij hare weigering om te betalen, des morgens van den 4den, de 3de compagnie, onder bevel van den kapitein E. W. Meijer, derwaarts marcheerde, werd dezelve met geweer- en lillavuur ontvangen. De doesson werd bestormd en de opstandelingen zelven staken haar in brand. De kolonne trok daarop over het hooge gebregte naar Penantian terug, alwaar de luitenant-kolonel de Brauw voornemens was eenige dagen te vertoeven; doch tijdingen, van Tebing Tingie ontvangen, deden de kolonne op Lahat concentreren, terwijl te Penantian eenige pradjoerits met het divisiehoofd werden achtergelaten, om de doessons, welke zich onderworpen hadden, te reorganiseren.

Den 5den September waren de troepen te Lahat teruggekeerd. Al de hoofden van de Passumah Lebar kwamen daar aan, hetgeen nog nimmer, zelfs niet ten tijde der vorsten, had plaats gegrepen (*). Eenige dagen liet de luitenant-kolonel de Brauw den tommongong Astra di-Radja met hen onderhandelen, om te vernemen of zij genegen waren zich naar de voorschriften te gedragen; welke hoofden eene bevestiging wilden erlangen, en tevens of zij den vrede met de Goemaij-districten wilden sluiten. Nadat zij hunne gevoelens hadden te kennen gegeven, werd den 12den September eene groote vergadering belegd, waaraan meteen alle aanwezige hoofden van ons eigen grondgebied deel namen. Meer dan 60 hoofden waren daar tegenwoordig, onder welke 9 voorname en een 20tal mindere uit de Passumah.

De luitenant-kolonel de Brauw opende de vergadering met eene aanspraak in het Maleisch, gerigt aan de hoofden in de Passumah, substantieel van den volgenden inhoud:

dat hun reeds zoo dikwijls de voorschriften waren bekend gemaakt, naar welke zij zich ten opzigte van het gouvernement en deszelfs onmiddellijke onderdanen (genaamd orang kepoengoet) hadden te gedragen, zonder dat die voorschriften behoorlijk waren opgevolgd; dat daarom al de hoofden van de Passumah vereenigd waren, om hun die voorschriften op nieuw op het hart te drukken; want, wanneer zij voortgingen met moorden en rooven en die voorschriften te veronachtzamen, de troepen ook hun land een bezoek zouden geven; en zij de daaruit voortvloeijende schade aan hun eigene ontrouw zouden te wijten hebben;

dat echter, wanneer zij die voorschriften, welke slechts eene hernieuwing bevatten van hetgeen zij sedert honderden jaren aan de vorsten van Palembang hadden bezworen, bereid waren op te volgen, er alsdan geene verandering in hunne verhouding tot het gouvernement zou worden gebragt, en zij steeds als orang sindang merdika (vrije grensbewakers) zouden worden beschouwd, en dat het bestuur genegen was om den handel tusschen hen en de onder ons dadelijk beheer staande landen zooveel mogelijk te bevorderen;

dat, om hiertoe te geraken, de oorlog, welken zij nog met sommigen onzer marga's op de grenzen voerden, en die slechts aanleiding gaf tot tooneelen van moord en roof, en oorzaak was dat hun afkomen tot de handelsplaats Lahat werd bemoeijelijkt, zou ophouden, de vrede worden gesloten en een verzoeningsmaal worden gegeven;

dat al verder al de passirahs en soekoehoofden, alsmede de mindere hoofden, die zulks wenschten, door het bestuur zouden worden bevestigd en hun acten van aanstelling zouden worden uitgereikt;

dat aan de passirahs en soekoehoofden nieuw geschreven piagems zouden worden gegeven, welke later, even als zulks onder de vorsten gebruikelijk was, voor de passirahs alleen door zilveren gegraveerde zouden worden verwisseld;

dat verlangd werd, dat de hoofden aan hunne ondergeschikten passen uitreikten, voorzien van hunne tjaps, wanneer zij op ons grondgebied kwamen handelen; want dat er bevel was gegeven om iedere passumaher, die geen pas had, op te ligten;

dat door het uitreiken van die tjaps, ook hunne magt over hunne ondergeschikten, welke bijna tot niets was gedaald, zich weder aanmerkelijk zou verheffen;

dat hun ook wederkeerig verzocht werd, om alle personen van ons grondgebied, die geen passen hebben, gevangen te nemen en aan het bestuur te Lahat uit te leveren, waarvoor hun, gelijk vroeger onder de vorsten gebruikelijk was, eene belooning zou worden geschonken, welke maatregelen noodzakelijk waren tot wering van het slechte volk, dat allen eerlijken handel in den weg stond. Hierna is hun de inhoud der bovengenoemde piagems voorgelezen.

Nadat zij de navolging, voor zooveel dit in hunne magt zou staan, hadden beloofd, werd een 20tal hoofden bevestigd en hun acten van aanstelling gegeven en aan de voornaamsten eenige geschenken uitgereikt, vervolgens werd de vrede tusschen hen en de hoofden van de Goemaij, ook voor hunne ondergeschikten, bezworen, waarop de vergadering uiteenging. Den volgenden dag had er een feestmaal plaats, en den 14den September zijn de meeste hoofden huiswaarts gekeerd.

Radja Tiang Alam heeft weder een inval op ons grondgebied beproefd, waarvan het verhaal eenige voorloopige opheldering vereischt.

Toen radja Tiang Alam in September 1851 zich in het Blitiesche bevond, is hij daar gehuwd met de dochter van den Anak Dalem van Lobo-bezar, welke laatste een schoonzoon van den depattie Passirah van die marga is. Deze vrouw heeft zich van hem gescheiden, nadat hij in de Ampat Lawang teruggedrongen is; doch haar vader bleef een geheim aanhanger van Tiang Alam, ten koste van zijnen schoonvader een grooten invloed in de marga uitoefenende. Na de expeditie in de Ampat Lawang verzocht de depattie aan het bestuur te Tebing Tingie, om zijn schoonzoon op te ligten en naar Palembang te zenden, hetgeen echter niet mogt gelukken. Toen nu Dragam zich in Junij jl. te Biengien nederzette en de omstreken in opstand trachtte te brengen, heeft Anak Dalem, in verstandhouding met zekeren Iman van Djoekoeng (een doesson tot dezelfde marga behoorende) eene poging gedaan om oproer te verwekken, door zekeren Bangsa van de doesson Deratie (ook van de marga Lobo-bezar) naar Moeara Blitie te zenden. Deze Bangsa stelde zich aan als gek en poogde de bevolking tot plundering van de Palembangsche handelaren aan te zetten, hetgeen echter mislukte, daar de pangeran van Moeara Katie hem liet opvatten en op verzoek van den adsistent-resident van Tebing-Tingie aan het bestuur overleverde. Den 30sten Augustus jl. kwam de tijding te Tebing-Tingie, dat de bevolking van Djoekoeng en Deratie zich, onder aanvoering van den Iman van Djoekoeng, verzamelde, om over die uitlevering op den pangeran van Moeara Katie wraak te nemen, en dat de Iman voornemens was die doesson af te loopen. Het divisiehoofd, met eenige pradjoerits, werd daarop dien weg uitgezonden, van welke beweging echter Tiang Alam, naar het schijnt, door zijnen schoonvader onderrigt werd, met verzoek dat hij daar mogt komen om het hoofd der vijandige partij te worden. Om volk bijeen te brengen, had Tiang Alam zich reeds eenigen tijd naar de Passumah Oeloe Lintang (eene landstreek van de Passumah Lebar afgescheiden) begeven, en aangezien hij geene Ampat-Lawangers tot zijne bedoeling kon overhalen, eene bende van die passumahers verzameld, welke hij, met belofte van de rijke doesson Poeloe Pangoeng te mogen plunderen, in zijn gevolg wist te lokken. Daartoe gaf hij te Moeara Empaijang, eene doesson van de Oeloe Lintang, groote hanengevechten, na welke het steeds gemakkelijk is veel volk te bekomen onder diegenen, welke dikwijls al hun geld en goed hebben verspeeld.

Den 30sten Augustus kreeg de adsistent-resident te Tebing Tingie tijding, dat Tiang Alam met ongeveer 250 Passumahers naar Lampar zou afkomen, en het plan had om naar Blitie te gaan, dan wel, over de Boekit Tjemara, naar de Kikim, om die landstreek in opstand te brengen, of naar Biengien op te rukken om de benting te Djoengoet te herstellen. Andere berigten kwamen hiermede niet overeen; zoodat het onbekend was welken weg hij zou nemen. Hij had slechts weinige Ampat-Lawangers bij zich, en door de hoofden van de Ampat Lawang was hem de doortogt dier streek geweigerd. De tijdingen uit het Blitische waren mede minder gunstig, luidende dat de Iman van Djoekoeng 200 man had verzameld.

Den 1sten September jl. werd een detachement van 100 man, onder den kapitein J. W. C. van Langen, naar de Kikim gezonden om Tiang-Alam en zijne bende te vervolgen; en den 2den een detachement van 90 man en 30 pradjoerits, onder den 1sten luitenant B. F. E. J. Klumberg, naar Lobobezar en de Blitie, om den Iman en zijnen aanhang uiteen te drijven. De 1ste luitenant J. C. W. Prager, die zich nog met een detachement van 100 man op de Moesie bij Moeara Klingie bevond,

(*) De lezer houde in het oog, dat het gedeelte der Palembangsche binnenlanden, bekend onder den naam van Passumah, niet onder direct Nederlandsch gezag staat, maar aan ons grondgebied grenst.

werd verzocht opwaarts te komen, ten einde Poeloe Pangoeng te beschermen en tevens aan Tiang Alam den overtogt over de Moesie te beletten, welken hij moest doen om in het Blitiesche te kunnen komen. Intusschen had laatstgenoemde reeds den 31sten Augustus Mas Poera bereikt, doch op het berigt dat het adjunct-divisiehoofd van de Kikim met eenige pradjoerits in de nabijheid was, had hij niet in de doeson durven komen. Den 1sten September bevond hij zich te Tanjong Biendo, en was den 12den, na Kotta Lobo Bidara te hebben aangedaan, in het groote bosch, dat zich naar de benedenlanden uitstrekt en de vroegere verblijfplaats van Dragam was, verdwenen. Bij zijnen doortogt door de Kikim, had hij niet alleen geene hulp bij de bevolking gevonden, maar bij Tanjong Biendo greep er een gevecht tusschen beiden plaats, waarbij aan weerszijden eenige dooden en gewonden waren gevallen. Tot Kotta Lobo Bidara en Tandjong Tebat, werd hij nu door den kapitein van Langen vervolgd; doch daarna bleef men gedurende vier dagen in het onzekere waarheen hij zijne schreden had gewend. Lang kon hij echter uit gebrek aan voedsel, niet in het bosch blijven.

In dien tusschentijd had de 1ste luitenant Klamberg de bende van den Iman in het Blitiesche uiteengejaagd, en was de bevolking van de marga Lobo-bezar, die hare doessons verlaten had, weder spoedig voor een gedeelte teruggekeerd.

Den 5den September kreeg de 1ste luitenant Prager te Tambangang tijding van het aanwezen der bende op den regteroever der Moesie, en dat zij op Poeloe Pangoeng voortrukte. Hij zakte dus onmiddellijk de rivier weder af; doch zoodra Tiang Alam dit bemerkte, trok hij in den vroeger morgen van den 6den, tusschen Bindjai en Lobo Pau, de Moesie over, rukte, voor vervolging bevreesd, met geforceerde marschen naar boven, en had den 8sten Goenoeng Kembang reeds bereikt. Zijne bende was echter zóó uitgeput, dat er twee onder weg bezweken, en den 8sten, des avonds, de achterblijvers nog aankwamen.

De luitenant-kolonel de Brauw ontving, nog in de Moelak Oeloe zijnde, de eerste tijding van dien inval, liet den 8sten, na de hoogst vermoeide troepen twee dagen rust te hebben gegund, Boengamaas, in de Kikim, door een compagnie van Lahat bezetten. Toen de tijding kwam dat Tiang Alam over de Moesie was getrokken, werd aan de troepen van Tebing Tingie, zoo zij nog in de Kikim waren, last gezonden om naar Tebing Tingie terug te gaan, terwijl de compagnie van Lahat in gelijke helften Saoengnaga en Boengamaas bezette. De positie van radja Tiang Alam was nu zeer gevaarlijk geworden, en reeds toen schijnt hij begrepen te hebben, dat zijn inval als mislukt kon worden beschouwd, en dat hem slechts overschoot een goed heenkomen te zoeken. Hij moest daartoe óf weder over de Moesie en door de Kikim teruggaan, óf in het Blitiesche trachten te komen, om langs de Redjang te ontvlugten, óf digt bij Tebing Tingie eenen doortogt zoeken. Het eerste was moeijelijk, omdat hij de bevolking tegen zich had; het laatste was gevaarlijk, doch het tweede moest beproefd worden, dewijl hem dan nog de kans overbleef om door zijne tegenwoordigheid den Iman van Djoekoeng en diens aanhang weder in verzet te brengen, of althans hulp door hen te erlangen.

Tusschen Goenoeng Kembang en Soegie Warras liep een aan de troepen onbekend voetpad door het bosch naar de talangs Temelat en Ckal, behoorende tot Lobo-bezar, alwaar de Anak Dalem zich met zijne dochter, de vrouw van Tiang Alam, ophield, en van waar het Blitiesche kon worden bereikt. Den 9den trok hij met zijne bende dien weg in en kwam den 10den des ochtends vroeg aan de talang Temelat.

Ten 11 ure ontving de 1ste luitenant Klamberg, die zich met zijn detachement te Lobo-bezar bevond, hiervan berigt, en rukte ten 12 ure op naar Temelat, welke plaats men des namiddags ten 5 ure bereikte. Na een kort gevecht, waarbij de onzen eenen gewonde bekwamen, werd de talang vermeesterd en de bende het bosch ingejaagd, naar de zijde van Goenoeng Kembang, en den 11den keerden de troepen naar Lobobezar terug. Radja Tiang Alam verzamelde echter op nieuw zijne benden te Temelat, en, daar hij het gerucht had weten te verspreiden, dat zij tot 600 man was aangegroeid, zoo vermeende de 1ste luitenant Klamberg eerst eene versterking van 38 soldaten en 28 pradjoerits te moeten afwachten.

Radja Tiang Alam trok toen op Djakat, en in den nacht van den 12den en 13den, tusschen de beide detachementen door, en dag en nacht doorgaande, bereikte hij den 13den nog Boenoe Agoeng aan de Blitie. Den 14den trok hij op Djoekoeng, en poogde den 15den, over Pedang, Moeara Blitie te bereiken, steeds, doch op eenen marschdag achteruit, door den 1sten luitenant Klamberg vervolgd wordende.

Intusschen zag Tiang Alam van zijn voornemen af, toen het detachement van den 2den luitenant jhr. J. S. van de Poll, den 16den van Moeara Kattie, over Moeara Blitie, naar Tanah Prioh marcheerde. Op dien dag bereikte de 1ste luitenant Klamberg Taba Djemakè; doch toen was Tiang Alam reeds bij verrassing Oedjang Pannas binnengedrongen, van waar hij den 17den naar Kata Girie vertrok, den 18den in de omstreken verbleef, om zich levensmiddelen te verschaffen, en den 19den naar de Redjang is gevlugt. Den 17den kwamen onze beide detachementen te Oedjang Pannas, waar de hoogst vermoeide troepen eenen rustdag hielden. Reeds den 15den moet zijne bende niet meer dan 150 man hebben bedragen en, volgens berigten, zou hij slechts 50 man naar de Redjang hebben medegenomen. Eenige achterblijvers werden met de wapenen in de hand gevangen genomen en gefusilleerd. 4 Spaansche matten zijn uitgeloofd voor elken passumaher, die dood of levend aan het bestuur wordt uitgeleverd.

Den 17den September kwam de luitenant-kolonel de Brauw van Lahat te Tebing Tingie, doch keerde den 27sten, op het berigt dat Tiang Alam de Redjang was binnengedrongen, naar Lahat terug.

In de Ampat Lawang had de radja geen aanhang gevonden; doch in het Blitiesche heeft hij klaarblijkelijk hulp bekomen om te ontvlugten. Het uiteendrijven van den aanhang van den Iman van Djoekoeng vóór zijne komst, heeft zijne poging om opstand te verwekken, geheel verijdeld. Er was last gegeven om voorloopig, tot gerustestelling der handelaren, een detachement troepen en eenige pradjoerits te Moeara Blitie te stationneren.

Men vernam dat het volk in de Oeloe Lintang zeer op radja Tiang Alam gebeten is, om reden de schoone beloften, welke hij hun gedaan had en de toegezegde buit, niet alleen niet waren verwezenlijkt, maar zelfs velen hunner bij de expeditie waren omgekomen. Drie personen die voor de vrouw van Tiang Alam hoenders kwamen koopen, zijn daar vermoord.

Volgens de laatste berigten, hield hij zich te Keban Agong in de Redjang op.

In vier doessons van het district Semendo, vèr gelegen in de boven-Enim, bestond sedert drie jaren verzet tegen de voorschriften van het bestuur. Om dit district dus weder in de atoeran sindang merdika (vrije grensbewakers) te kunnen aannemen, moest dat verzet worden overwonnen, en is daarom eene der compagnien van Lahat den 16den September jl. derwaarts gemarcheerd.

Den 18den was de kleine kolonne, onder kapitein E. W. Meijer, te Pandang Doelan, in het district Enim, vereenigd, hield den 19den rustdag en rukte langs eenen zeer moeijelijken weg den 20sten naar Poeloe Pangoeng, hoofddoesson van de Semendo en verblijf van den pangeran Anom, passirah van de Semendo, die, even als de meeste doessons, goed gezien zijnde, voor het verblijf en de verpleging der troepen zorg had gedragen. Eenige hoofden van de onwillige doessons waren daar gekomen, mededeelende dat het kleine volk zich niet wilde onderwerpen en onderscheidene verhakkingen en bentings had gemaakt.

Den 21sten rukte de kolonne verder naar boven, bereikte eenige verhakkingen, welke werden overgetrokken, en kwam tegen 8 ure voor eene benting, boven op eene steile en steenachtige helling gelegen, die, door eenige geweren en 2 lillas verdedigd, stormenderhand werd ingenomen. De inlandsche sergeant Pa Normiena, van de troepen, de korporaal Lanang, van de pradjoerits, benevens Saoedien, een inwoner van Pandang Doelan, waren het eerst in de versterking; voortrukkende, werd de kolonne in de beide flanken beschoten en trok over de Soengie Soeban, alwaar aan de overzijde weder drie versterkingen achtereenvolgens werden genomen. Men moest de steilte met handen en voeten beklimmen.

Tegen 11 ure kwam de kolonne in de sawas voor Moeara Tenang, eene der vijandelijke doessons, welke men na eenen korten tegenstand vermeesterde. Men bleef dien dag daar, veel buit makende. De doesson Patjer Boelan onderwierp zich denzelfden dag. Aan de andere doessons werd nog tijd van beraad gegeven; doch de troepen werden den ganschen dag beschoten.

Den 23sten en 24sten werden de onwillige doessons met de aangrenzende talangs vernield, en trok de kolonne naar Poeloe Pangoeng terug. Het klimaat was zoo koel, dat men er niet langer kon blijven, daar de koelies ziek begonnen te worden. Het land werd geacht 3000 voeten boven de zee te liggen.

De doesson Penanten, in de Pagger Goenoeng, is door een detachement van 60 geweren bezet, ten einde de Moelak Oeloe te spoediger tot onderwerping te brengen, waartoe de bewoners geneigdheid hadden laten betoonen. Het detachement had last om alle gemeenschap met het onderworpen grondgebied te beletten.

De handel met de Passumah was zeer toegenomen. Van de Makkakan waren al de proatins afgekomen als gemagtigden van den pangeran Poeting, passirah van die streek. Als teeken van de onderwerping, zou de bevolking eene zekere hoeveelheid ramee opbrengen, daar zij geacht wordt de groote som verschuldigde landrenten niet te kunnen voldoen.

In de marga Boelan Tenga heerscht thans eene veiligheid, zoo als er in geene jaren heeft bestaan.

Ter hoofdplaats Palembang en in de nabijgelegene districten mogt men zich over eene gewenschte rust verheugen.

De cholera, na eerst ter hoofdplaats geweest te hebben, verspreidde zich meer en meer in de binnenlanden. Het getal der in de verschillende districten overleden personen, werd tot den 2den October jl. op 753 gesteld. Ter hoofdplaats zijn van 20 Augustus tot 30 September aangetast 893 personen, van welke zijn overleden 257 en hersteld 467, zoodat nog 169 zieken overbleven.

— Men schrijft van Macassar, den 9den October:

» In den loop der maand September werden op de hoofdplaats Macassar allerlei geruchten verspreid, nopens eene verzameling van rooversvaartuigen in de bogt van Bonie, op de hoogte van baai Konka. Ook de Sultan had hiervan berigten ontvangen, en de gegrondheid van deze geruchten werd door verscheidene handelaren bevestigd. Al deze berigten kwamen hoofdzakelijk neder op het volgende:

dat het aantal rooversvaartuigen zou bestaan uit 27 stuks, waaronder zich bevonden ontuigde ravaartuigen aan de koopvaart ontroofd, benevens 200 kleine opgeboeide leppaleppas en vlerkpraauwen;

dat zij afkomstig zouden zijn van de Soeloe-eilanden, van waar de roovers door de Spanjaarden waren verdreven;

dat zij zich aan de vaste kust van baai Konka gevestigd en de bevolking van daar verdreven zouden hebben;

dat zij onder de bevelen zouden staan van de vrouw van zeker te Kalatoa omgekomen roovershoofd;

dat zij, van baai Konka uit, de in de nabijheid gelegene eilanden bezet hielden, en van daar de handelspraauwen overvielen die van Wadjo en andere plaatsen binnen de bogt van Bonie, naar Macassar, Singapore en elders ten handel stevenen; op welke wijze reeds verscheidene praauwen door hen zouden zijn genomen geworden.

Al deze bijzonderheden werden medegedeeld door de juragans en opvarenden van de praauwen, die zeiden met de roovers te zijn slaags geweest, doch hen haddan weten te ontkomen; terwijl het reeds meer dan eene maand geleden was, dat die ontmoeting met de roovers plaats had gehad, maar het nogtans voor zeker werd gehouden, dat zij zich in die streken nog steeds ophielden, dewijl zij zich daar voor goed schenen genesteld te hebben.

Op grond van deze berigten, werd het noodig geacht naar genoemde streken eene scheepsmagt af te zenden, en op den 24sten September jl. vertrokken van hier de beide ter reede liggende stoomschepen *Ardjoeno* en *Suriname*, met een detachement van een officier en 50 infanteristen, benevens eene kruisboot op sleeptouw, welke magt nog versterkt is geworden door eene van Bonthain medegenomene tweede kruisboot.

De togt naar baai Konka werd, onaangezien de onbekendheid van het vaarwater, zonder ongelukken volbragt, doch bij aankomst aldaar bleek het dat reeds twee à drie maanden geleden, die streek slechts was bezocht geworden door eene onbeduidend getal rooversvaartuigen, die aldaar weinig of geene schade hadden aangerigt, en dat sedert van hun aanwezen in dien omtrek niet meer was vernomen.

Een en ander wordt meer uitvoerig vermeld in het rapport van den stations-kommandant, hetwelk onder anderen het volgende inhoudt;

» Wij stuurden om de oost naar de baai van Konka, langs de noordzijde van die eilanden, doch konden nergens eenige sporen van vaartuigen of bewoners ontdekken.

» Het eiland Padamarang ten zuiden hebbende, hadden wij het eerste zigtbare rif ten noorden van ons op 1/4 mijl, passeerden daarna tusschen eenige kleine en grootere koraalreven, in dat gedeelte der baai verspreid,

en ankerden des namiddags ten vijf ure in 7 vadem voor de kampong Poeselay, aan eene kleine rivier gelegen; hebbende wij over de geheele uitgestrektheid die wij doorgestoomd waren, aan de kleur van het water geenen ankergrond kunnen bespeuren.

» Eenige inwoners stonden aan het zeer modderachtige strand, en een zestal praauwen waren op den wal gehaald.

» De inlandsche loodsen aan boord, verklaarden dat de eerste prang badjoes waren, en dat zij wel met eene sloep aan den wal zouden gaan om eenigen aan boord te brengen.

» Wij vernamen van dezelve en van twee opvarenden van eene zich aldaar bevindende praauw van Saleijer, dat de zeeroovers, omstreeks drie maanden geleden, met vier kleine praauwen op de reede van Poeselay waren geweest, en eene kleine handelspraauw met zeven opvarenden van daar genomen hadden; eene grootere rooverspraauw was uit de kampong bij het naaste eiland gezien.

» Van de genomene praauw was een der opvarenden ontvlugt en weder te Poeselay teruggekomen, doch was thans daar niet meer aanwezig.

» Die man had verhaald dat zij vijftig groote en kleinere praauwen sterk waren, van Soeloe afkomstig, en thans naar Menado zouden gezeild zijn.

» Den 28sten, in den vroegen morgen, lieten wij de kleine rivier opnemen; dezelve was geheel met boomstammen versperd, zoodat met laag water geene sloep in dezelve, en slechts zeer bezwaarlijk met eene sampang van eene der kruisbooten daar binnen gekomen konde worden.

» De bewoners van de kampong hadden zulks later gedaan om het inkomen van de rooverspraauwen te beletten: er werden dan ook binnen de rivier niets anders dan kleine sampangs gezien.

» Het bovenstaande werd door het kampongshoofd bevestigd, met verdere mededeeling, dat vier zeeroovers, gedurende den dag, slechts eenige uren op de reede van Poeselay vertoefd hadden, en later geen andere waren bespeurd.

» Overigens kwamen de verschillende berigten hierin overeen, dat de zeeroovers zich hier niet van levensmiddelen hadden voorzien, en dat het verblijf derzelve zeer kortstondig in de baai van Konka en de golf van Bonie is geweest, hunne rooverijen zich slechts tot eene of twee kleine handelspraauwen bepaald hadden, de vaart naar Soewoe en Boenie geheel veilig was, en zij zeer vermoedelijk deze golf spoedig verlaten hadden, wegens gebrek aan levensmiddelen, welke de onbebouwde en weinig bewoonde Oostkust niet oplevert, want van het eiland Bessa tot Poeselay is dezelve geheel woest.

» In het gebied van Bouton heerschte allerwege rust; omtrent de zeeroovers waren de inlichtingen, van den Sultan bekomen, zeer oppervlakkig; naar zijn zeggen zouden dezelven twee à drie maanden geleden in deze wateren zijn geweest en hadden eene kleine praauw van Bouton genomen; sedert dien tijd had hij hoegenaamd geene stellige berigten meer ontvangen, doch vermeende dat dezelven in de bogt van Kendarie waren.

» Door de inlichtingen, welke wij te Bouton van het hoofd der Badjorezen, die op tripang visschen en daar met een aantal praauwen lagen, bekwamen, vernamen wij dat zich wel vijftig van hunne vaartuigen thans in de bogt van Kendarie bevonden, waar geene roovers waren, maar dat dezelve in den laatsten tijd dikwerf Taboenkoe hadden bezocht, en hun vast verblijf sinds eenen geruimen tijd in de rivier van Tomaiki, beide in de golf van Tolo gelegen, hielden.

» Zij zeiden dat Kalatoa zelden meer door de zeeroovers bezocht werd, dewijl zich daar dikwerf de stoomschepen vertoonden, en in den laatsten tijd nergens geene van hunne vaartuigen genomen of verontrust waren.

» Volgens verder ingekomen informatiën, vermeenen wij te kunnen zeggen, dat de sterkte der roovermagt, die zich thans voor korten tijd in de golf van Bonie vertoond heeft, zeer vergroot is geworden; zeldzaam zijn, volgens de verklaring der meest geloofwaardigen, in den laatsten tijd meer dan een tiental rooversvaartuigen, waaronder veelal kleine, in deze wateren bij elkander gezien."

Schoon nu met den onderwerpelijken togt niet het doel is bereikt, dat men daarmede beoogd heeft, is het nogtans van groot nut te beschouwen, dat men daardoor is bekend geworden met een vaarwater, hetwelk zoo het schijnt, nog nimmer door 's Lands oorlogsschepen is bezocht. Ook kan het niet missen, of het vertoonen van de vlag in de streken heeft eenen allezins gewenschten indruk gemaakt, zoowel op de bewoners aldaar als op de zeeroovers, voor wie zulks niet verborgen zal blijven, en die daardoor de zekerheid zullen erlangen, dat zij ook in dat weinig bezochte vaarwater niet voor vervolging zijn gevrijwaard."

BATAVIA, 26 *October.*

» Op den 23sten October, des namiddags ten 4¾ ure, heeft te Batavia op het Koningsplein eene wapenschouwing plaats gehad over het 1ste, 7de, 11de en 13de bataillon infanterie, gerangeerd in linie; hebbende op hunne vleugels de 6ponds- en 3ponds-batterijen, gedekt door de cavalerie.

Bij de aankomst, om 5 ure, van Z. Exc. den Gouverneur-Generaal werd door de tamboers en horenblazers de marsch geslagen en geblazen, en heeft de muziek zich laten hooren. De geweren werden gepresenteerd en met de vaandels gesalueerd. Vervolgens heeft de overste le Bron de Vexela, kommandant der linie, de gesloten kolonne laten zamentrekken en eenige manoeuvres daarin doen uitvoeren; daarna met dezelve van directie veranderd en laten deployeren, zoodat het front loodregt stond op den weg langs de kerk; hierop met pelotons achterwaarts in kolonne, en vervolgens aldus gemarcheerd met het hoofd der kolonne links, zoodat, na eenigen tijd gemarcheerd te hebben, de 4 bataillons een halven cirkel om Z. Exc. den Gouverneur-Generaal, met de batterijen aan de beide einden, formeerden. Daarop is de linie weder geformeerd geworden en is men in pelotons-kolonne gekomen, waarna gedefileerd werd met den regter vleugel door het midden voor.

De geheele sterkte was p. m. 1700 man; het getal officieren van staven en diensten bedroeg circa 40.

Het gedecoreerde vaandel van het 7de bataillon infanterie was ook op de parade gebragt.

De officieren van staven en diensten stonden allen achter den Gouverneur-Generaal, dewelke regts van zich had den schout-bij-nacht, en links den waarnemenden kommandant van het leger."

— » Den 25sten October heeft op de buitenreede der hoofdplaats Batavia eene inspectie door Zijne Excellentie den Gouverneur-Generaal plaats gehad van een gedeelte der zeemagt, in Nederlandsch Indie gestationeerd. Daartoe waren in eene westelijke linie vereenigd: Zr. Ms. fregat *Prins Hendrik der Nederlanden*, korvetten *van Speijk* en *Boreas*, schoenerbrik *Padang*; en in eene oostelijke, Zr. Ms. stoomschepen *Ardjoeno*, *Merapi*, *Hekla*, *Samarang* en *Phoenix*, zijnde laatstgenoemd juist van eenen kruistogt om de noord, en laatstelijk van de rivieren Palembang en Djambie, teruggekomen. Van de twee schoenerbrikken, welke voor deze gelegenheid nog herwaarts waren ontboden, kwam de *Egmond* eerst in den namidddag, en alzoo eenige uren te laat, hier ten anker."

Volgens de *Javasche Courant* van den 23sten October jl., was de stand der agio op de drie hoofdplaatsen van Java op 1º. October 1852 als volgt:

		BATAVIA.	SAMARANG.	SOERABAIJA.
Gouden munt tegen	Zilveren munt	v 4 pct.	v 4 pct.	v 11 pct.
	Recepissen . .	w 10 »	w 10 »	w 12 »
	Koperen munt	w 10 »	w 11 »	w 15 »
Zilveren munt tegen	Gouden munt.	w 5 »	w 5 »	w 10 »
	Recepissen . .	w 15 »	w 20 »	w 21 »
	Koperen munt	w 15 »	w 21 »	w 23 »
Recepissen tegen . .	Gouden munt.	v 11 »	v 10 »	v 16 »
	Zilveren munt	v 16 »	v 20 »	v 24 »
	Koperen munt	v 5/12 »	pari.	w 1 »
Koperen munt tegen	Gouden munt.	v 11 »	v 15 »	v 16 »
	Zilveren munt	v 16 »	v 22 »	v 24 »
	Recepissen . .	v 5/12 »	pari.	v 1½ »

w winst. — *v* verlies.

Met dit nommer der *Staats-courant* worden verzonden vel 18 — 22 van het BIJBLAD I, inhoudende het verslag van het verhandelde in de zitting der Eerste Kamer van den 18den dezer.

Van wege het Departement van Justitie zijn verzonden pag. 729 — 740 van het *Algemeen Politieblad.*

Rhijnhoogte te Keulen den 18den December 8 voet 9 duim (8 voet 6½ duim Rhijnl.)

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

Het Fransche regeringsblad spreekt het gerucht tegen dat eene conversie der Fransche 4½ percents staatsschuld zoude voorgenomen zijn; het doet daarbij opmerken dat de houders der nieuwe 4½ percents schuld in de eerste tien jaren niet gedwongen kunnen worden de aflossing aan te nemen, en dat eene conversie buitendien niet zonder toestemming van het Wetgevend Ligchaam zoude kunnen worden ondernomen.

BELGIE.

De Kamer van Volksvertegenwoordigers zal den 21sten dezer met gesloten deuren beraadslagen over de voorloopige overeenkomst met Frankrijk. De centrale sectie heeft eenstemmig de goedkeuring derzelve voorgesteld: » zij verblijdt zich over eene schikking die de handelsbetrekkingen tusschen de beide landen weder op den voet van wederzijdsche hartelijke welwillendheid brengt, en ziet daarin eenen grond om te hopen dat spoedig eene definitive overeenkomst voor den handel tusschen de beide landen een ruimeren weg zal openen. Het feit dat de voorloopige overeenkomst zoo snel tot stand gekomen is, gelijktijdig met de verandering van den regeringsvorm in Frankrijk, moet door Belgie worden beschouwd als een blijk van belangstelling in zijn volksbestaan, en zal door Europa worden aangemerkt als een onderpand van dien vruchtbaren vrede, welke plegtig aan de met ons bevriende groote natie is toegezegd."

DUITSCHLAND.

Z. M. de Keizer van Oostenrijk is den 17den dezer te Berlijn aangekomen. Z. M. de Koning van Pruissen was hem tot Jüterbogk te gemoet gereisd.

ZWITSERLAND.

In den *Constitutionnel* leest men het volgende: » De brieven uit Zwitserland berigten dat de troonsbeklimming van Napoleon III in verscheiden kantons, met name in Freyburg, met vreugdevuren en vreugdeschoten is gevierd. De Katholieken vooral, die van de jongste omwentelingen zooveel te lijden gehad hebben, zijn opgetogen van blijdschap, gedachtig aan de groote diensten die Keizer Napoleon aan hun land bewezen heeft, door het te verlossen van de heerschappij der revolutionaire partij, en zij hopen dat de invloed van Napoleon III medewerken zal tot herstelling hunner regtmatige grieven".

SPANJE.

Volgens de berigten uit Madrid van den 14den dezer is het geheele Spaansche ministerie afgetreden. De naaste aanleiding daartoe is, naar in onderscheiden berigten gemeld wordt, dat het geen bruikbaar persoon konde vinden, die de door de aftreding van den minister van oorlog vacante portefeuille wilde aanvaarden anders dan onder beding dat het plan van grondwets-herziening wierd opgegeven.

Er is reeds een nieuw ministerie zamengesteld uit leden der gematigde oppositie: het heeft den generaal Roncali aan het hoofd en zoude, naar gemeld wordt, met eenige liberale hervormingen willen aanvangen.

ENGELAND.

De *Morning Herald*, het orgaan van het ministerie, berigt dat Vrijdag ten gevolge van de verwerping der staatsbegrooting door het Lagerhuis met eene meerderheid van negentien stemmen, een kabinetsraad is gehouden en dat lord Derby terstond daarna naar het eiland Wight vertrokken is om aan de Koningin, die thans op het kasteel van Osborne verblijf houdt, het ontslag van het kabinet aan te bieden. » Men gelooft — voegt het blad daarbij — dat lord Derby aan Hare Majesteit zal aanbevelen, den markies van Lansdowne met de vorming van een nieuw bewind te belasten. Men kan nog niet zeggen, welken loop de zaken zullen nemen; of lord John Russell weder zal geroepen worden tot de betrekking die hij in Februarij jl. heeft neêrgelegd als voor hem te moeijelijk geworden zijnde; of lord Aberdeen, de heer Gladstone en de hertog van Newcastle tot

het hoofd zullen worden geroepen als aan het hoofd staande der oppositie die het meeste heeft toegebragt tot de omverwerping van het kabinet; dan wel of, hetgeen niet onwaarschijnlijk zoude zijn, een staatsman die reeds het politieke tooneel verlaten heeft [lord Lansdowne], zal worden geroepen om met zijne langdurige ervaring, zijn eervol karakter en gematigde denkwijze de Koningin ten dienste te staan. Ons zij het vergund, eenen raad aan de conservatieve partij te geven. De naam van behoudsgezind zal niet lang meer kunnen gevoerd worden door degenen die alleen in naam behoudsgezind zijn. Wij bidden alle ware vrienden van het aftredende ministerie, niet te vertrouwen op eenige belofte der volgelingen van wijlen Sir Robert Peel [zoo als den heer Gladstone, den hertog van Newcastle, den heer Graham], hoe schoon zij ook moge klinken; het oor niet te leenen aan eenig voorstel van schikking, maar zich gereed te maken om met nieuwe kracht elk kabinet te bestrijden, hetwelk lord Aberdeen of lord John Russell aan zijn hoofd mogt hebben. Want onzes inziens zal lord Derby met zijne ambtgenooten weldra wederom het bewind opvatten."

In het ministeriele Londensche avondblad van den 18den leest men, dat er toen, Zaturdag avond, nog niets stelligs bekend was omtrent de stappen van het kabinet of de keuze hunner opvolgers. » Zoo lord Derby nu reeds — zegt het blad — een of anderen staatsman aan Hare Majesteit heeft aanbevolen, wordt zijn naam, en te regt, nog geheim gehouden. Onder het publiek wordt van den markies van Lansdowne maar ook van den graaf van Aberdeen gesproken. Lord Derby is heden namiddag van Osborne teruggekomen en heeft terstond eenen kabinetsraad belegd. Het is nog onbekend, of de Koningin het ontslag van het kabinet al of niet heeft aangenomen; nog meer onzekerheid bestaat omtrent het besluit van den markies van Lansdowne, die, gelijk men weet, eenige maanden geleden in eene zitting van het Hoogerhuis met eene indrukwekkende rede het politieke leven vaarwel gezegd heeft.

» De vorming van een nieuw bewind is moeijelijk voor eene oppositie die door den heer Hume zelven met een snoer van zand is vergeleken en bestaat uit whigs die lord John Russell volgen, uit whigs wier leider lord Palmerston is, uit volgelingen van Peel die tot de Roomsch-katholieke Kerk overhellen en uit andere volgelingen van dien staatsman welke de Anglikaansche Kerk van Roomsch bijgeloof zuiver willen houden, uit demokraten van de eigenlijke vrijhandels- of Manchestersche school, uit demokraten die den heer Hume tot leider hebben, uit lieden die onbewimpeld republikeinsche beginselen aankleven, uit Iersche papisten, en uit [illegible] andere onderdeelen die onderling in strijd zullen geraken, zoodra het niet langer om de omverwerping maar om de vorming van een bewind te doen is. Een uit deze oppositie gevormd bewind zoude de hulp der Katholieke Iersche leden niet kunnen ontberen; deze zou het moeten koopen door Ierland aan den Paus over te leveren, maar hierdoor zou het zekerlijk de gunst verliezen van eenige andere dier fractien wier ondersteuning het behoeft om te kunnen stand houden. De voorstanders van lord Derby zijn van alle de onderdeelen van het Huis verreweg het sterkste, en indien zij niet afvallig worden, moet het bewind spoedig weder in handen van lord Derby komen."

De Londensche *Times* zegt in zijn nommer van den 18den dezer:

» Wij beschouwen het ministerie, hetwelk sedert tien maanden het bewind voerde, als afgedaan hebbende. Zelden hebben wij een gouvernement gehad, hetwelk zoo lang op zoo zwakken grond staande bleef. Tot nog toe gespaard, kon het bij de indiening der staatsbegrooting den beslissenden strijd niet langer ontgaan; want hoewel deze niet weinig aannemelijks bevat, konde echter het hoofdbestanddeel derzelve, te weten eene uitbreiding der directe belasting tot vergoeding van het verlies der helft van den moutaccijns, niet aangenomen worden zonder in de finantiele staatkunde des lands eene gevaarlijke wijziging te brengen. Zoo wij eindelijk weder tot het bezit van een meer duurzaam en vast bewind zouden geraken, diende het kabinet niet overijld omvergeworpen maar naar zijne daden beoordeeld te worden; hoe langer het stand hield, des te meer is zijne onhoudbaarheid gebleken; en had men het nog eenige weken langer kunnen laten bestaan, dan zou de vorming van een nieuw bewind welligt minder moeijelijk zijn dan thans.

» Het land wenscht thans het bestuur in de hand te zien van mannen die in hunne beginselen behoudsgezind, in hunne staatkunde vooruitgang beoogen, die gezind zijn op den weg der verbeteringen krachtig voort te gaan, en zooveel mogelijk al de onderdeelen der liberale partij aan het bewind te doen deelnemen. Nimmer was er sedert 1815 een tijdstip, waarop het voor 's lands welzijn meer noodig was dat het bewind gevoerd worde door mannen, die aan onze bondgenooten vertrouwen en aan onze tegenstanders ontzag inboezemen, die onze belangen met de volle kracht der natie kunnen verdedigen en onze instellingen schragen met de wettige magt van een constitutioneel gouvernement. De tijd is gelukkig voorbij, waarin het mogelijk was dit rijk in den naam van eene *coterie* te regeren. De bestanddeelen waaruit een edeler en krachtiger bewind kan worden gevormd, zijn in ruime verscheidenheid voorhanden, en wij verwerpen het denkbeeld dat het mogelijk zou zijn terug te keeren tot het uitgeleefde bewind, hetwelk door lord Derby vervangen is; of hetzelve te sterken alleen door toevoeging van ultra-liberalen. De loop der omstandigheden, de staat der partijen, de heerschende overtuiging en wensch des lands, wijzen alle op de ambtgenooten van wijlen sir Robert Peel, als degenen bij wie de liberale partij den krachtigsten bijstand moet zoeken, in vereeniging met hetgeen van het laatste whig-ministerie nog bruikbaar is. Wij meenen ook te weten, dat er reeds onderhandsche mededeelingen hebben plaats gehad, waardoor de voornaamste beletselen tegen zoodanige vereeniging zijn weggeruimd; en wij gelooven dat het de taak van lord Aberdeen zal worden een nieuw kabinet zamen te stellen met medewerking niet alleen van zijne gewezen ambtgenooten, maar ook van lord John Russell en de hoofden der whig-partij. De zooveel kieschheid vorderende taak om voor het eerst mannen tot elkander te brengen die tot nog toe niet tot ééne partij behoorden, zoude ook kunnen te beurt vallen aan den markies van Lansdowne, die door zijne ervaring, zijn gezag en *tact* daarvoor geheel berekend is. Deze grijze staatsman heeft echter reeds openlijk de politieke loopbaan vaarwel gezegd en het is niet te verwachten dat hij aan het hoofd van een ministerie zal willen staan. Lord Aberdeen heeft buitendien het voordeel van minder dan iemand anders van zijnen rang gebonden te zijn door persoonlijke en partijbetrekkingen. De vraag is thans of de ongeregelde en zwakke gang waaraan onze constitutionnele staatshuishouding sedert de ontbinding van het kabinet van Sir Robert Peel in meerdere of mindere mate heeft geleden, kan worden verholpen. Voor de eer des lands en der constitutionele staatsinrigting wenschen wij het."

— De ministeriele krisis heeft op de Engelsche fondsen geen nadeeligen invloed; den 17 en den 18 dezer was de koers derzelve aan de Londensche Beurs vast en rijzende.

BEURS-BERIGTEN.

Parijs 18 December: 3 pcts. renten fr. 82.35; idem 5 pcts. fr. 106.45
Londen 18 December: 3 pcts. geeons. $100^{1}/_{4}$, $100^{5}/_{8}$; Nederl. werkelijke schuld $2^{1}/_{2}$ pcts. $68^{1}/_{4}$; idem 4 pcts. $99^{1}/_{2}$, 100.

ADVERTENTIEN.

MINISTERIE VAN BINNENLANDSCHE ZAKEN.

Provincie *Noordbrabant.*

AANBESTEDING.

Op Dingsdag den 28sten December 1852, des middags ten 12 ure, zal, onder nadere goedkeuring, door den Staatsraad, Commissaris des Konings in de provincie Noordbrabant, of, bij zijne afwezendheid, door een der leden van de Gedeputeerde Staten, en in bijzijn van den Hoofdingenieur van den Waterstaat in het Zesde District, aan het locaal van het Provinciaal Bestuur, te 's Hertogenbosch, worden Aanbesteed:

Het Verhoogen van het gedeelte des Grooten Wegs der 1ste klasse, n°. 8, buiten de Hinthamerpoort te 's Hertogenbosch, tot de scheiding van het Rijks- en Stadsgedeelte, ter lengte van 870 ellen, met het Onderhoud van dat gedeelte tot den 25sten October 1853.

Deze Aanbesteding zal geschieden bij enkele Inschrijving, overeenkomstig art. 10 van het Bestek, zullende tot dat einde de gezegelde Inschrijvings-biljetten, behoorlijk gesloten, uiterlijk 24 uren vóór de Aanbesteding, aan het locaal van het Provinciaal Bestuur van Noordbrabant moeten zijn ingezonden.

Het Bestek zal ter lezing liggen aan het locaal van het Ministerie van Binnenlandsche Zaken, aan dat van het Provinciaal Bestuur van Noordbrabant, te 's Hertogenbosch, en op alle zoodanige plaatsen, alwaar gewoonlijk de Bestekken van Waterstaatswerken in die provincie ter lezing gelegd worden.

Eenige dagen vóór de Besteding zal de noodige aanwijzing in loco worden gedaan, waaromtrent nadere informatien te bekomen zijn bij den Hoofdingenieur van den Waterstaat H. F. Fijnje en den Ingenieur L. Rijsterborgh, beiden te 's Hertogenbosch.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
THORBECKE.

Provincie *Noordbrabant.*

AANBESTEDING.

Op Dingsdag den 4den Januarij 1853, des middags ten 12 ure, zal, onder nadere goedkeuring, door den Staatsraad Commissaris des Konings in de provincie Noordbrabant of, bij zijne afwezendheid, door een der leden van de Gedeputeerde Staten, en in bijzijn van den Hoofdingenieur van den Waterstaat, in het Zesde District, aan het locaal van het Provinciaal Bestuur, te 's Hertogenbosch, worden Aanbesteed:

Het leveren en plaatsen van Hardsteenen Peilschalen en Peilmerksteenen, langs het Linker Boord van de rivier de Maas, en langs de Traverse der Beersche Maas, van de Limburgsche grenzen tot Grave.

Deze Aanbesteding zal geschieden bij enkele inschrijving overeenkomstig art. 6 van het Bestek.

Het Bestek zal ter lezing liggen aan het locaal van het Ministerie van Binnenlandsche Zaken, aan dat van het Provinciaal Bestuur van Noordbrabant te 's Bosch, en op alle zoodanige plaatsen, alwaar gewoonlijk de Bestekken van Waterstaats-werken in die Provincie ter lezing gelegd worden.

Drie dagen vóór de Besteding zal de noodige Aanwijzing in loco worden gedaan, en voorts nadere informatien te bekomen zijn bij den Hoofdingenieur van den Waterstaat H. F. Fijnje, en den Ingenieur L. Rijsterborgh, beiden te 's Hertogenbosch; alsmede bij den Opzigter H. Achterbergh te Boxmeer, en den Opzigter J. Kloppert Az., te Grave.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
THORBECKE.

MINISTERIE VAN FINANTIEN.

*** Op aanstaanden Donderdag den 23sten December 1852 zal de gewone Audientie van den Minister van Finantien geen plaats hebben.

*** De Minister van Finantien brengt ter kennis van de Belanghebbenden, dat van den 3den Januarij aanstaande af tot en met den laatsten dier maand, zal zijn opengesteld de Betaling van de Interesten over de tweede zes maanden 1852, der sommen door Rekenpligtige Ambtenaren als Borgtogt in kontanten in 's Rijks Kas gestort, en als zoodanig in het Algemeen Register ingeschreven; zullende de Betaling geschieden ten Kantore van de Betaalmeesters in de verschillende Arrondissementen waaronder hunne woonplaatsen behooren, tegen voldaan-teekening op de Betaalrollen, of tegen intrekking van eene Quitantie, ingerigt volgens het bestaand model; en worden zij in hun belang uitgenoodigd, den gestelden termijn niet te laten voorbijgaan.

's Gravenhage, den 20sten December 1852.

De Minister voornoemd,
VAN BOSSE.

MINISTERIE VAN MARINE.

Aanbesteding van Eiken Houtwaren, ten behoeve van de onderscheidene Directien der Marine.

De Minister van Marine van voornemen zijnde, op den 23sten December 1852, bij Inschrijving, van de minstaannemenden te doen Aanbesteden, de levering van de hierna te vermelden Eiken Houtwaren, voor de dienst der Marine bij de onderscheidene Directien benoodigd, te weten:

te *Amsterdam.*

1 Eiken Balken;
2 » Krommers;

te *Willemsoord.*

3 Eiken Balken;
4 » Krommers;
5 » Knieën;

te *Hellevoetsluis.*

6 Eiken Balk- en Krommerplaten;

te *Vlissingen.*

7 Eiken Balken;
8 » Krommers;
9 » Knieën;
10 » Balkplaten, —

Brengt ter kennis van de Gegadigden dat de Inschrijvings-biljetten op gezegeld papier geschreven, en voor ieder Bestek afzonderlijk ingerigt, vóór of uiterlijk op den 23sten December 1852, voor twaalf ure 's middags, franco aan het Ministerie van Marine te 's Gravenhage zullen moeten worden bezorgd.

De biljetten zullen moeten bevatten eene naauwkeurige opgave van de prijzen, voluit geschreven, waarvoor men de levering van ieder der op de Bestekken voorkomende artikelen wil aannemen, alsmede het totaal bedrag van elk Bestek.

Inschrijvings-biljetten welke op ongezegeld papier geschreven zijn, zullen niet in aanmerking worden genomen, noch ook die waarin doorhalingen, veranderingen of bijcondítien zijn gemaakt.

De Biljetten zullen op het adres moeten vermelden het nommer en de benaming van het Bestek waarop de inschrijving geschiedt, en verder duidelijk moeten bevatten de namen der Inschrijvers en die der Borgen en hunne woonplaatsen.

De Voorwaarden waarop deze Aanbesteding zal geschieden liggen ter lezing aan het Ministerie van Marine te 's Gravenhage, bij de Directien der Marine te Amsterdam, te Willemsoord, te Vlissingen en te Hellevoetsluis (ter laatstgemelde plaatse alleen voor zooveel het benoodigde bij die Directie betreft), alsmede ten burele van den Commissaris des Konings in de provincie Gelderland, en ter Secretarie van het Gemeentebestuur van Rotterdam.

's Gravenhage, den 7den December 1852.

Voor den Minister voornoemd,
De Secretaris-Generaal, MULLER.

BERIGT AAN ZEEVARENDEN.

De Minister van Marine brengt ter kennis van belanghebbenden, dat, volgens eene, door het bestuur van *the Northern Lighthouses* te *Edimburg* op den 25sten November jl. uitgevaardigde bekendmaking, een vuurtoren is gebouwd op *Arnish-Point*, gelegen aan den ingang der haven van *Stornoway*, op het eiland *Lewis*, in het graafschap *Ross*, welks licht zal ontstoken worden op *Zaturdag avond* den 1*sten Januarij* 1853, en vervolgens alle nachten zal branden, van het vallen van den nacht tot aan den dageraad. Deze vuurtoren is gelegen op 58° 11' 28" NBr. en 6° 22' 10" lengte west van *Greenwich* op 3 Engelsche mijlen afstand in het N. W. van *Chicken-Head*, gerekend op het miswijzend kompas.

Het licht van *Stornorway* zal voor de zeevarenden kenbaar zijn, als een *draailicht*, vertoonende een *helder wit licht* éénmaal in iedere halve minuut. Het is 56 Engelsche voeten verheven boven de oppervlakte der zee, gerekend met hoog water bij gewoon springgetij, en kan gezien worden op een afstand van 10 Engelsche mijlen, en minder, naar de gesteldheid des dampkrings. In gunstige omstandigheden, zal op een korteren afstand het licht, tusschen de tijdvakken der grootste schitteringen, niet geheel verduisteren. Het verlicht een boog aan den horizon van het N. N. O. tot het N. W. t. N. 1/4 N. in de rigting van den ingang van *Stornoway*, en een boog van nagenoeg Z. W. 3/4 Z. tot O. Z. O. in de rigting van den ingang tot de haven; de tusschen gelegen bogen van den horizon zijn verduisterd.

Voornoemd bestuur maakt wijders bekend, dat op een rif, hetwelk zich van *Arnish-Point* uitstrekt, een baken is opgesteld geworden, op een afstand van 200 Yards, van den vuurtoren, op welk baken een lichtstraal zal worden geworpen, van het licht des vuurtorens, waardoor van den top van het baken een schijnbaar en wedergekaatst licht van gering vermogen, in gunstige weêrsomstandigheid, zal zigtbaar zijn, voor de schepen welke de baai inkomen.

's Gravenhage, den 10den December 1852.

De Minister voornoemd,
J. ENSLIE.

BERIGT AAN ZEEVARENDEN.

De Minister van Marine brengt ter kennis van belanghebbenden dat volgens een door Z. M. Gezant te *St. Petersburg* medegedeeld berigt, eene steenen vuurbaak op de Noord Westkust van het eiland *Odensholm* (in de Finlandsche Golf) is opgerigt in plaats van de aldaar gestaan hebbende houten vuurbaak, die sedert 13 September jl. is weggeruimd en dat het licht, bestaande uit 16 lampen, op de nieuwe vuurbaak is overgebragt, eene hoogte hebbende van 81 Engelsche voeten boven den grond en van 102 voeten boven de oppervlakte der Zee.

De nieuwe vuurbaak bevindt zich op 59° 18' 17" Noorder breedte en 23° 22' 1" lengte Oost van *Greenwich*, verlichtende den horizon op eene uitgestrektheid van 11 1/4 Italiaansche mijlen.

's Gravenhage, den 28sten November 1852.

De Minister voornoemd,
J. ENSLIE.

BERIGT AAN ZEEVARENDEN.

De Minister van Marine brengt ter kennis van Belanghebbenden, dat de *roode ton ter reede van Vlissingen*, wegens bevondene meerdere diepte daar ter plaatse niet meer noodig zijnde, is weggenomen.

's Gravenhage, den 2den December 1852.

De Minister voornoemd,
J. ENSLIE.

BERIGT AAN ZEEVARENDEN.

De Minister van Marine brengt ter kennis van belanghebbenden, dat op den hoek van het *Oude Vlie* en het Zuid-Oostrak, tegenover de zoogenaamde ton van het *Oude Vlie*, eene Koftjalk gezonken is, zittende het achterste gedeelte van dat vaartuig, met laag water, op 14, en het voorstc gedeelte op 30 palmen water. Bij het wegslaan van den mast, welke thans nog ter aanwijzing strekt, zal de ligging van het vaartuig door eene *wrakton* worden aangeduid.

's Gravenhage, den 14den December 1852.

De Minister voornoemd,
J. ENSLIE.

MINISTERIE VAN OORLOG.

. De Minister van Oorlog zal op Woensdag den 22sten December 1852, aan de minst Inschrijvenden, de leverantie Aanbesteden van verschillende benoodigdheden, gedurende het jaar 1853, ter dienste van 's Rijks Magazijn van Geneesmiddelen te 's Gravenhage, welke in de Voorwaarden meer bijzonder zijn vermeld, als:

Inlandsche Wortels en Kruiden; Droogerijen; Chemicalien; Lijnzaad; Lijnkoeken; Amandelen; Witte Suiker, Varkensreuzel; Gele en Witte Was; Honig; Talk; Gips; Sponzen; Hout-Azijn; Potasch; Levertraan; Lijn-, Olijf-, Raap- en Terpentijn-Olie; Groene en Witte Zeep; Moutwijn; Katoen; Scheurlakens; Watten; Band; Spelden; Paklinnen, Breukbanden; Zeemleder; Bind- en Paktouw; Vlas; Bladzilver; Koperen Pannen; Pillenplanken; Vijzels en Stampers; Tinnen Maten, Kroezen, enz.; Blikken Doozen en Pannen; Messen; Spatels en Scharen; Pakkisten; Houten Vaten; Pakmanden; Houten en Kartonnen Pillendoozen; Kurken; Inlandsch Olieglas; Flesschen in soorten: Saniteits-Mortieren en Stampers; Delftsch en Keulsch Aardewerk; Schrijf- en Kantoor-behoeften; Turf; Hout; Steenkolen; Houtskolen; Kaarsen; Pakhooi; Hooi; Stroo; Haver enz.,

en zulks op zoodanige Monsters en conditien, als van den 8sten der volgende maand (de Zon- en Feestdagen uitgezonderd) in voorschreven Magazijn, ter bezigtiging en lezing zullen liggen; zullende de algemeene Voorwaarden mede in de Bureaux van de Heeren Commissarissen des Konings in de provincien te lezen zijn.

De Inschrijving moet geschieden bij op gezegeld papier geschreven en gesloten biljetten; dezelve zullen eene naauwkeurige opgaaf moeten bevatten van den prijs, in cijfers en letters, voluit gesteld, bij guldens of cents, waarvoor de Gegadigden aanbieden ieder artikel per stuk, pond, kan, of el, Nederlandsch gewigt of maat, naar den aard der goederen, en zoo als achter ieder artikel in de Voorwaarden staat uitgedrukt, te leveren; zullende met geene andere of kleine gebrokens, dan tienden of hondersten cents, mogen worden ingeschreven.

De Inschrijving heeft plaats naar de volgorde der benoodigdheden, doch de Gegadigden zijn gehouden voor alle artikelen in te schrijven welke onder één en hetzelfde nommer voorkomen, met opgaaf van den prijs van ieder artikel.

De Gegadigden kunnen voor zooveel nommers inschrijven als zij zullen goedvinden.

Aan den voet der biljetten moet vermeld worden de naam, voornaam, woonplaats en het beroep van den inschrijver en van ieder zijner borgen.

De biljetten, welke door de inschrijvers en hunne borgen eigenhandig onderteekend moeten zijn, zullen ten opschrift behooren te hebben: *Aan het Ministerie van Oorlog* (*Leverantie aan 's Rijks Magazijn van Geneesmiddelen*). Dezelve zullen vóór of uiterlijk des middags ten 12 ure van den dag der Aanbesteding, bij genoemd Ministerie moeten zijn ingekomen.

Alle biljetten welke ongezegeld, of niet in den verlangden vorm ingerigt zijn, alsmede die, welke eenige bijzondere Voorwaarden bevatten, niet in het Bestek van aanneming voorkomende, zullen buiten aanmerking gehouden en definitivelijk verworpen worden; op welke bepalingen de inschrijvers in hun eigen belang bij deze inzonderheid aandachtig worden gemaakt.

De Gegadigden zullen zoodra mogelijk berigt bekomen, van welke nommers zij de minste inschrijvers zijn; als wanneer zij gehouden zullen wezen, uiterlijk binnen veertien dagen na de dagteekening dier kennisgeving, aan het Ministerie van Oorlog geregistreerde certificaten in te zenden, af te geven door de Regeringen van hunne woonplaatsen en die hunner borgen, respectivelijk wegens derzelver goedheid tot het behoorlijk volbrengen der aanneming, bij gebreke waarvan over de Leverantie nader zal worden beschikt.

's Hage, den 29sten November 1852.

Bon. FORSTNER VAN DAMBENOY.

Aanbesteding van Granen ter behoeve van de Garnizoens-Bakkerij te Maastricht.

Op Dingsdag den 28sten December 1852, des middags om 12 ure, zal op het Bureau van den Plaatselijken Kommandant te Maastricht, boven de Hoofdwacht, publiek worden Aanbesteed eene hoeveelheid van:

Vier Lasten Rhijn-Tarwe, wegende minstens 77 Ned. ponden het Mud;
Vier Lasten Zeeuwsche Jarige Tarwe, wegende minstens 74 Ned. ponden het Mud;
Twee Last Jarige Rogge, wegende minstens 72 Ned. ponden het Mud.

Volgens Voorwaarden, van heden af aan ter lezing liggende, van des morgens 9 tot 's middags 12 ure.

Strekkende het tot narigt van de Gegadigden dat het merk op de aangebodene Monsters, in de voorwaarde bedoeld voorkomende, ook op den omslag waarmede het Inschrijvingsbiljet wordt ingezonden, moet worden gesteld.

Maastricht, den 10den December 1852.

De Kolonel, Plaatselijke Kommandant, belast met het toezigt over het beheer der Garnizoens-Bakkerij,
D. E. WILHELMIE.

. De Intendant der 1ste Klasse, belast met het toezigt over de Garnizoens-Bakkerij te Nijmegen, zal, onder nadere goedkeuring van het Ministerie van Oorlog, op Woensdag den 5den Januarij 1853, des middags ten twaalf ure, ten zijnen Burele in de Brouwerstraat, wijk D, n°. 535, te Nijmegen, in het openbaar Aanbesteden de Leverantie van

Zes lasten Rhijn- } Tarwe, wegende minstens zeven en zeventig
Twee dito Kubanka- } Nederlandsche ponden het mud; en
Twee dito Pruissische Rogge, wegende minstens twee en zeventig Nederlandsche ponden het mud.

De Voorwaarden dezer Aanbesteding zullen, van af den 18den dezer tot den dag der Aanbesteding, in het Bureau van genoemden Intendant ter lezing liggen, dienende tot narigt van de Gegadigden, dat het merk op de aan te bieden Monsters voorkomende, ook moet worden gesteld op den omslag waarmede het Inschrijvingsbiljet wordt ingezonden.

Nijmegen, den 14den December 1852.

De Intendant voornoemd,
VAN OOSTERHOUDT.

TE 'S GRAVENHAGE, TER ALGEMEENE LANDS-DRUKKERIJ.